mokslas menas literatura

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1970 METAI

BALANDŽIO MĖNESIO 11 D. / APRIL 11, 1970

PART TWO NR. 85 (15)

Šiame numery

LIETUVYBĖS ŽENKLAI.
ADOMAS GALDIKAS IŠĖJO Į ŽEMAIČIŲ KAPINAITES.
PRIEDAI PRIE PASIKALBĖJIMO SU KRUPAVIČIUM APIE ATEITININKUS RUSIJOJE.
ADOMAS GALDIKAS TEATRE IR BUITY.
PRANO VIŠVYDO EILĖRAŠČIAI.
NAUJA DARIAUS LAPINSKO OPERA.
K. VARNELIS CHICAGOS ŠIŲ DIENŲ DAILĖS MUZIEJUJE..
LILIJA ŠUKYTĖ CHICAGOS ORCHESTRA HALL SCENOJE.
K. ŽOROMSKIO PRASIVERŽIMAS NEW YORKE.
MOTERŲ GYVENIMAS.

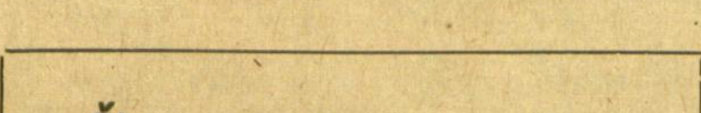

Lietuvybės ženklai

Šis kraštas pasižymi įvairių įvairiausių ženklų nešiojimu. Vieni jų yra proginiai, kaip rinkimų, švenčių, stovyklų, suvažiavimų. Antri — pastovūs: klubų, mokyklų, organizacijų, judėjimų. Niekas tų ženklų nevaržo, niekas jų nenormuoja. Ypač tie ženklai atgyja rinkiminių kampanijų metu. Kiekvienas kandidatas turi savo. Tie ženklai kovoja, varžosi, laimi ir pralaimi. Kiekvienas pilietis gali viešai savo pasirinktąjį kandidatą garsinti, tai yra, viešai demonstruoti savo politinius įsitikinimus ir aktyviai prie pačios rinkiminės kampanijos prisidėti. Iš to seka, kad tais klijuojamais ir prisegamais ženklais pare'škiama simpatijos ir įsitikinimai.

Ne paslaptis, kad Amerikos lietuviai nuo seno tos rūšies ženklais naudojosi. Aišku, kai kam gali atrodyti, kad tai labai populiari ir prasta įsitikinimų manifestacija. Bet iš esmės tai labai sveikintina priemonė. Žinoma, ženklas turi būti meniškas ir gražus. Tegul tie ženklai su laiku nustoja gyvo poveikio, bet nešiojami jie veikia, jei ne sąmonę, tai pasąmonę. Ypač turėtume ieškoti ženklų, kurie savo meniškumu ir patriotiškumu galėtų kiek patraukti į save čia gimusį jaunimą. Reikia rasti būdus ir priemones, kad čia gimęs lietuviukas turėtų progos savo tėvų , o drauge ir savo kraujo tautybę viešai išpažinti.

Dažnai pagalvoju, kad Bendruomenė turėtų paskirti premiją tam tautiečiui, kuris turėjo fantazijos sumanyti ir įvykdyti lipinukų su Vytimi vartojimą automobiliuose. Tasai lipinukas savo piešiniu ir spalvomis yra tikrai meniškas ir gražus. Ir kiekvieną kartą, kai pamatai kelyje automobilį su tuo ženklu, palydi jį su kažkokia nostalgija, lyg tai būtų tavo paties ar tavo paliktosios tėvynės dalis. Tikrai pasijunti esąs ne vienas, pasijunti organizuotos ir solidarios bendruomenės dalis... Ženklas tapo gana populiarus ir jaunimo tarpe, o tai kaip tiktai ir yra to ženklo ypatingai brangintina savybė.

Šventėms esu gavęs gana originalią ir brangią dovaną, kurią man atsiuntė p. Julius Pakalka iš Chicagos. Čia aš kaip tiktai ir noriu pacituoti laiško vietą, kur jis tą dovaną mini:

"Siunčiu Jums lietuviškus - religinius medaliukus: vienas 14 karatų auksinis, o antras alpagos pasidabruotas. Medaliukų projektas yra nupieštas kanadiškio dailininko Telesforo Valiaus. Išleisdamas į rinką lietuviškus medaliukus, visą laiką sielojausi, kad jie būtų religiniai ir pakankamai lietuviški. Iki šio laiko lietuvių visuomenė nešiojo religinius medaliukus svetimtaučių gamintus, kuriuose lietuviškos dvasios visai nebuvo. Apie tai galvodamas, turėjau mintyje mūsų širdyse tapusius šventus dalykus — Lietuvos vardą, jos ženklą Vytį ir tėviškės sodybų lietuvišką gryžių sujungti į vieną daiktą ir nešioti kaip simbolį, kuris mus stiprintų ir primintų pavergtą tėvynę.".

Nuo savęs galiu pridėti, kad medaliukas savo išvaizda ir turiniu vertas platesnio susidomėjimo. Ypač, mano manymu, jį reikėtų daugiau orientuoti į jaunimą. Jis gali tikti dovanoms įvairioms progoms:

(Nukelta į 2 psl.)

Galdikas išėjo į žemaičių kapinaites

Dailininko pomirtinės parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, proga

PAULIUS JURKUS

Dailininkas Adomas Galdikas turėjo keletą mėgstamų siužetų, prie kurių jis nuolat grįžo. Mėgo jis tapyti seną, šiaudais dengtą trobelę. (Pats sakydavo, kad tai esanti Kotrynos trobalė iš Mosėdžio). Nesvetimas jam buvo ir Palangos jūros krantas. Jūros ošimą jis girdėdavo tyliais vakarais savo gimtoje sodyboje. Jūrą kvietė į savo audringas pakrantes, į žvejų sodybas. Ir jis vaizdavo jūros plotą, žvejo sodybą, suslėgto šieno kūgį ir pakrantėje valtį. Sustodavo jis ir ties pakelės šventaisiais, ypač ties Rūpintojėliu. Prieš jį paklupdydavo žmogų ir iškeldavo jo rankas. Kartais jis vaizduodavo išdaigų miškinį, kuris pučia dūdelę.

Labiausiai mėgo senas Žemaitijos kapinaites. Jas ir tapė visokiausiose nuotaikose—audringame rudenyje, besikeliančiame pavasaryje. Mėgo kryžius prie vandenų, mėgo sunkius šventoriaus akmenis, didelius medžius ir mažą koplytėlę. Kitas tų kapinaičių variantas buvo su didele koplyčia, kuri baigėsi trikampiu frontonu, aplinkui — medžiai — seni audringi ąžuolai, kryžiai.

Sena Žemaitija, tolimas tai kraštas, pavirtęs legenda. Ir ją vaizdavo kaip didelę, nepakartojama legendą, šalį, kur gyveno milžinai, kur buvo didelės audros ir dideli žmonių mostai.

Praeitų metų rudenį jis ir tapė tokias Žemaičių kapinaites su didele koplyčia, audringais ąžuolais. Darbas jau buvo persiritęs per pusę, kai iškrito teptukas. Lenkėsi jo paimti ir suprato, kad liga jau čia.

Paliko paletę, kur buvo išdėstyti dažai, paliko peilius, kuriuos taip mėgo tapydamas aliejiniais dažais, paliko daug daug teptukų. Paliko paveikslą ant molberto. Jis išėjo iš savo studijos atsikvėpti, išėjo iš rūsio. Tas išėjimas buvo tik "laikinai", bet jis pasidarė amžinas. Jis jau nebegrįžo baigti savo paveikslo. Tą pačią dieną jį išvežė į ligoninę.

Anos Žemaičių kapinaitės, galbūt, ir šiandien tebestovi ant molberto, ir dažai, išdėti ant paletės. Jau sudžiūvę dažai.

*

Kai kam ši istorija atrodys sentimentali ir nieko neverta. Tegu. Bet taip buvo. Buvo kažkas, kas atbaigė dailininko kelią tuo metu, kai jis buvo grįžęs į Žeamičių kapinaites. Tos Žemaitijos jis labiausiai ilgėjosi. Ir išėjo jis į aną šalį, kur tokie audringi ąžuolai, kur pasvirę kryžiai, nes visa buvo atidavęs anam kraštui.

Ir susimąstai, net keistai susimąstai — dailininkas taip veržėsi ir norėjo būti universalus, o pirmiausia buvo lietuvis dailininkas ir visa darė tik Lietuvai. Jis ir buvo atėjęs išsakyti senos užmirštos Lietuvos legendos, gal būt — Žemaitijos. Ir čia yra jo gyvenimo prasmė. Ar ne prasminga, kad ant jo molberto liko nebaigtas Žemaičių kapinaičių vaizdas...

ADOMAS GALDIKAS — Nuotrauka Vytauto Maželio

*

Buvo jis gimęs 1893 spalio 18 Giršinų kaime Mosėdžio valsčiuje. Kam teko keliauti per anas žemes, žino, kas tai per kraštas. Rodos, ten laikas sustojo, ir šimtmečiai pasiliko mūsų dienom. Ten akmeninės tvoros, senos patriarchalinės sodybos. Jeigu paklaustum, kada tie namai statyti, žmogelis truktels pečiais ir atsakys — gal prieš du šimtus metų.

Kitur ėjo laikas, bet ne čia. Kitur pasiekė civilizacija, bet ne čia. Čia buvo ramybė, ramybė.

Nepriklausomi Lietuvos laikai atnešė daugiau dinamikos, bet— Žemaitija liko Žemaitija — ji saugojo tai, kas sena. Tą senovę ir pamėgo Adomas Galdikas.

*

Jo giminėje buvo vyskupas Pagalvokite, ką reiškia turėti dėdę vyskupą. Dar anais laikais. Tas dėdė buvo Pranciškus Karevičius, dailininko mamos brolis. Jei žemaičiai vadinami užsispyrėliais, tai šis vyras buvo labiausiai užsispyręs. Jis buvo tiesiog titnagas — kiečiausias lietuvis. Teko jam perimti Žemaičių vyskupų sostą, kai Kauno kapituloje čiulbėjo lenkiškos lakštingalos. Ir naujas vyskupas stojo į savo žemaičių vyskupo, į vyskupo Motiejaus Valančiaus pėdas — ir ėmė ginti tą mužikėlių, tą prasčiokėlių Lietuvą nuo visų lenkiškų lakštingalų. Nesibijojo, kad ir kalnai drebėtų. Jis matė nepriklausomos Lietuvos viziją ir ta Lietuva niekada neabejojo.

Turėdamas tokį dėdę, dailininkas tikrai turėjo kuo pasididžiuoti. Dėdė dar tuomet buvo Petrapilio dvasinės akademijos profesorius, kai Adomui reikėjo apsispręsti, kur eiti. Ir dėdė padėjo. Lietuvai juk reikėjo šviesių žmonių, ypač dailininkų reikėjo. Karevičiaus padrąsintas, paskatintas ir jo paremtas ir globotas, Adomas Galdikas atsirado Petrapilyje, stojo į Stiglitžo meno mokyklą. Ir vėlesniais laikais tas dėdė, jau tapęs Žmeaičių vyskupu, nepaliko jauno dailininko pagairės vėjam. Jis daug kur jam padėjo ir kartu Adomą Galdiką įstatė į atsikuriančios Lietuvos kūrybinį gyvenimą.

*

Po pirmojo pasaulinio karo studijų tikslais A. Galdikas dar aplankė Vokietiją, kur studijavo Berlyne, paskui keliavo į Šveidją, Italiją, Prancūziją. Štai jau nuo 1920 metų jis aktyviai dalyvauja visose lietuvių dailininkų parodose.

Atstačius nepriklausomą Lietuvą, Kaune įkuriama Meno mokykla. Toje mokykloje pradėjo dėstyti ir Adomas Galdikas. Jis čia dirbo nuo 1923 iki 1944. Tai mokyklai atidavė 21 metus.

Jis buvo ano kieto ir tvirto vyskupo giminė ir pats ėjo tuo keliu — jis savo profesoriaus pareigas atliko su tikru pasišventimu ir didele meile.

Ne, jis nebuvo koks internacionalistinis dailininkas, pūtęs į visus keturis vėjus. Jis buvo kaip ir dėdė — užsispyręs ir kietas lietuvis ir savo mokiniam parodė, kas yra senasis lietuvių liaudies menas. Tai, kas anksčiau buvo paprasta ir mažai vertinga, Galdiko buvo prikelta ir parodyta mokiniam kaip lietuviškojo meno kelias.

Jis toje mokykloje dėstė grafiką, išaugino visą eilę pirmaeilių lietuvių grafikų, o per visą mokyklą skleidė dvasinį budrumą, meilę savam kraštui ir savam menui.

*

Pasitraukęs antrojo karo metu į Vokietiją, trumpai profesoriavo Freiburgo mokykloje, o paskui gyveno Paryžiuje. 1952 birželio 16 atvyko į Ameriką. Tada jis turėjo 59 metus.

Šiame jaunatvės krašte tokie metai reiškia šį tą — pensiją, poilsį. Bet ir čia Galdikas nerimo. Ir čia jis dirbo, niekada nebuvo užsidaręs ir sustojęs. Jis tartum bėgte bėgo, norėdamas visus pavyti, pralenkti ir parodyti, kad menas niekada nesustingsta.

Amerikoje jis išgyveno 17 metų — skubių darbingų metų. Kam teko jį sutikti, užkalbinti, tas girdėjo, kaip jis piktai atšaudavo: netrukdyk, šėtone! Ak, mokėjo jis keiktis. Ne, nepiktai, bet labai spalvingai. Daugiau juokingai. Visus apšaukęs, kad netrukdytų, jis pats vis skubėjo prie nebaigiamų darbų.

*

Galdikas buvo vienas iš tų lietuvių dailininkų, kuris nuolat ėjo. Jis niekada nesustojo ir neatbaigė savo tapybos. Pirma žavėjosi kubizmu, bet štai greit iš jo išėjo. Nebesutilpo. Pats susirado savo išraišką, kurią galima daugiau apibūdinti kaip ekspresionizmą. Ir čia jis žengė triukšmingai, taškydamas degančias spalvas. Pasiekė net abstraktą, net abstraktinius elementus maišė su realiais elementais.

Antras jo kūrybos bruožas — tai dramatiškumas. Audringas jo temperamentas vaizdavo ir audringą gamtą. Kokie įsisupę medžiai milžinai, kokios koplytėlės, kokie senieji žmonės!

Pridėkim dar vieną savybę — jis buvo spalvingas dailininkas. Dar Lietuvoje sakė, kad jo beržai dega. O kokie paveikslai buvo čia! Mėgo naudoti labai daug saplvų, mėgo dramatinius, drąsius spalvų derinius.

Mėgo jis tapyti audros paliestą gamtą. Galima sakyti, kad jis buvo gamtos dailininkas, pagavęs spalvingumą ir audringumą.

*

Galdikas buvo nepaprastai darbštus. Savo pašaukimo parei-

(Nukelta į 2 psl.)

Adomas Galdikas išėjo

(Atkelta iš 1 psl.)

gas atliko visu skrupulingu jautrumu — be galo dirbdamas, triūsdmamas iki paskutinės dienos. Viskas buvo palenkta menui. Tai jo palikimas yra labai didelis. Dar reikės nemaža laiko, kol bus galima apžvelgti, ką jis yra padaręs savo gyvenime ir ką palikęs savo namuose.

Kūrė jis daug, dažnai plėšomas baisaus įkvėpimo nerimo. Griebdavo tokiais atvejais teptukus, tiesiog draskėsi, kad atsipalaiduotų nuo įtampos. Šitokių momentų rezultatai—aibės spalvingų drobių. Bet beskubant, nesuspėjama visų jų išbaigti. Tokiu atveju vis tikima, kad bus nuotaika dar kartą prie tų pačių paveikslų sugrįžti. O sugrįžti paprastai nebesiseka. Bet ir tokius darbus reikia vertinti kaip dailininko minties ir jausmo apraišką.

Ar bus galima Galdiką išvesti į tarptautinius horizontus? Ar jis laimės tarptautinį pripažinimą? Sunku būtų į šį klausimą atsakyti. Atrodo, kad ne. Tie, kurie tokius pripažinimus "dalina" sunkiai bus įtikinami, kad reikia domėtis velionio dailininko palikimu. Atrodys jiems mūsų dailininkas net nemodernus ir per daug lietuviškas. Tokie "pripažinimai" yra kietai saugojami, kad neišeitų iš kontrolės, nes visa tai neša pinigą, o tokį daiktą, kaip pinigą, juk labai mėgsta tam tikra, tik tuo besirūpinanti grupė. Tai yra aukšta ir sunkiai perkopiama tvora. Šiuo atveju reikėtų apeiti kaip nors visas kliūtis ir kokiu nors būdu jo keletą kūrinių "įpilietinti" moderniojo meno muziejuje New Yorke ar kur kitur.

Paliekant šį aukštą "pilotažą", būtų malonu, kad savai lietuviškai visuomenei jo palikimą išsaugotume. Gal kur susidarytų galimybės įkurti jo muziejų, kur būtų galima sutelkti pačius geriausius jo kūrinius. O čikagiečiams gera proga Galdiką pamatyti jau dabar: Čiurlionio galerijoje jo paroda atidaroma šiandien (balandžio 11 d.) 7 v. vak., uždaroma balandžio 19 d.

Adomas Galdikas Miškinis (Nuotr. V. Maželio)

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

krikšto, pirmosios komunijos ir visų tipų mokyklų baigmei. Žinoma, tuo pasakymu nenorėčiau atgrasinti medaliuko nuo suaugusiųjų. Tokie ženklai visiems lietuviams yra lygiai naudingi ir lygiai reikalingi.

Kiekvieno panašaus ženklo paskirtis yra angažuoti nešiotoją skirtajam tikslui. Jis geriausiai to tikslo pasieks, jei jis bus matomas, jei jis viešai išpažins mūsų tikėjimą ir viltį. Tuo būdu jis galėtų tapti pats sau reklama. O ženklas pasiekia savo tikslą tik tada, kai jis pasiekia masinį vartojimą. Reikia pasakyti, kad p. Juliaus Pakalkos idėja, dailininko Telesforo Valiaus meniškai įkūnyta, ir dėl to verta platesnio mūsų visuomenės susidėjimo.

Jonas Aistis

Ateitininkijos šešiasdešimtmečiui

Priedai prie pasikalbėjimo su prel M. Krupavičium apie ateitininkus Rusijoje

"Draugo" 1970 m. kovo mėn. 7 d. kultūriniame priede tilpo Juozo Prunskio pasikalbėjimas su prel. M. Krupavičium apie ateitininkus Rusijoje. Iš to trumpo pasikalbėjimo gali susidaryti kiek netikslus Voronežo ateitininkų veiklos vaizdas. O todėl, kad, karo frontui artėjant, Vilniuje susitelkusius moksleivius Lietuvių draugijos nukentėjusiems dėl karo šelpti centro komitetas į Voronežą išgabeno 1915 met. rugp. mėn., o kun. M. Krupavičius ten atvažiavo 1917 m. pavasarį, jau prasidėjus Rusijos revoliucijai. Tas nors ir trumpas laikotarpis buvo labai svarbus vėlesnei jau viešai ateitininkų veiklai.

Kaip ateitininkai vertino tada organizuotą veiklą, galima spręsti iš to, kad, Vilniuje tepabuvę vos pusę metų, suspėjo susiburti į kuopeles, pastatė ten Maironio veikalą "Kame išganymas" ir sušaukė konferenciją. Šitas greitas susiorganizavimas Vilniuje turėjo didelės reikšmės ateitininkų veiklai ir Voroneže. Vilniuje gyvenę bendrabučiuose ir ten suspėję vieni su kitais susipažinti, lengvai vieni kitus susirado ir Voroneže, į kurį juk ir buvo atvykta beveik organizuotai.

Gal poros savaičių laikotarpyje jau pradėjo Voroneže bendrabučiuos kurtis bendro lavinimosi kuopelės, o vėliau ir specialiems klausimams nagrinėti ar specialiems uždaviniams vykdyti sekcijos.

Žymesnieji Voronežo ateitininkų organizatoriai buvo: Petras Karvelis, Stasys Gruodis, Domas Micuta, Domas Jasaitis, Kazys Graužinis, Pranas Raulinaitis, Antanas Matulaitis, Jonas Matulionis, Eduardas Turauskas, Juozas ir Pranas Venckai, Juozas Valaitis, Petras Jočys, Julius Matulevičius, Petras Butėnas, Stasys Dabušis, Pranas Vainauskas ir daug kitų.

Iš mergaičių minėtinos: Aldona Čarneckaitė, Marytė Ambraziejūtė, Vera Bakšytė, Magdutė Bortkevičiūtė, Onutė Petrauskaitė, Onutė Muraškaitė, Eleonora Ratkevičiūtė, Iliuminata Vasiliauskaitė, Vincė Jonuškaitė ir daugelis kitų.

Visi moksleiviai buvo apgyvendinti keliuose bendrabučiuose. Dalis vyresniųjų moksleivių buvo apgyvendinti buvusio Kinco alaus bravoro patalpose. Du iš jų (Petras Karvelis ir Stasys Gruodis) 1915 metų ankstyvą rudenį išleido ateitininkų organo pakaitalą, šapirografuotą laikraštėlį "Inkarą". Reikia pasakyti, jog už šapirografo spausdinius caristinė Rusijos valdžia smarkiai bausdavo. Dėl Stasio Gruodžio neapdairumo, kuris šapirografuotus juodraščius buvo pakišęs po tvora ir, jiems atsiradus policijos rankose, galėjo būti didelių nemalonumų. Bet gal dėl policijos ne per didelio stropumo viskas baigėsi gerai.

Vienas iš pirmaujančių ir stropiausių ateitininkų veiklos skatintojų tada buvo Petras Karvelis. Tai buvo energingas, gabus, pasišventęs ir veiklus ateitininkų organizatorius. Žinoma, buvo ir daug gabių, kaip minėjau, jo talkininkų. Nepamirštinas ir ateitininkų visuomeniškumas. Voroneže buvo sutetelkę apie 2000 tremtinių. Jiems pagelbėti ir šviesti įsisteigė Tremtiniais rūpinimosi kuopa, kuriai priklausė apie 80 moksleivių. Kuopai vadovavo Petras Jočys. Ta kuopa, talkinama Dramos sekcijos, ruošdavo tremtiniams vaidinimus, gegužines. Pirmoji gegužinė buvo suruošta 1916 m. vasarą. Jos metu P. Karvelis pasakė drąsią, jaudinančią kalbą.

Ta visa veikla turėjo lemiamos reikšmės, kilus Rusijoje revoliucijai. Ateitininkus revoliucija užklupo pasiruošusius, ir jos audrose jie nepasimetė. Taipgi daugumoje liko jiems ištikima ir liaudis. Kai buvo renkami atstovai į Rusijos Lietuvių seimą, iš Voronežo buvo išrinkti visi keturi ateitininkų remiami kandidatai, kurių tarpe buvo kun. M. Krupavičius ir P. Karvelis.

Kuomet 1917 metų pavasarį į Voronežą atvyko kun. M. Krupavičius, daugumas aukštesniųjų klasių buvusių moksleivių ten jau buvo baigę gimnazijas ir išsiskirstę po įvairius universitetus. Aišku, kad jų vietas užėmė kiti. 1917 m. birželio mėnesį įvykusi pirmoji vieša ateitininkų konferencija išrinko naują Rusijos Ateitininkų valdybą, kurios pirmininku buvo Antanas Matulaitis. Nauji žmonės stojo vadovauti Voronežo ateitininkų kuopai. Tai kuopai iš eilės vadovavo: Juozas Mičiulis, Eduardas Turauskas, Pranas Raulinaitis ir Antanas Kubilius.

Kilus Rusijoj revoliucijai ir ryškėjant galimybei atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę, ateitininkų veikla iš lavinimosi ir auklėjimosi srities pakrypo į pasiruošimą politinei veiklai, ir daugelis iš ateitininkų į tą veiklą aktyviai įsijungė.

Politinei veiklai pagyvinti jai praktiškai pasiruošti, buvo sumanyta ir įsteigta Politiniai organizacinė sekcija, kuriai vadovavo Jonas Matulionis ir B. Žukauskas.

Pakrypę į politinę veiklą, ateitininkai, kaip organizacija, nesirišo su jokia politine partija. Sušauktame 1917 m. gruodžio m. pabaigoje Voroneže ateitininkų pasitarime tuo reikalu buvo priimta atitinkama rezoliucija.

Dalyvavusieji politinėje veikloje ateitininkai buvo labai veržlūs. Jau tuomet buvo numatyta, kad kovoje dėl Lietuvos laisvės pirmas etapas bus propagandinis — paruošti Lietuvos visuomenę ir sukelti ryžtą kovoti dėl Lietuvos valstybės atkūrimo. Tam buvo pasiruošta, ir kova buvo laimėta.

Ypač sunki propagandinė kova buvo pačiame Kaune. Mat, dalis komunistuojančių moksleivių iš Voronežo grįžo vesti propagandos prieš Lietuvos valstybės atkūrimą. Jų tikslas buvo Lietuvą vėl prisegti prie Rusijos. Jie Kaune ir kūrė darbininkų bolševikines tarybas. Turint galvoje, kad žymi ano meto Kauno gyventojų dalis buvo žydai, kurių veržlesni buvo kaip tik linkę į rusišką komunizmą, o kita darbininkų žymi dalis buvo gerokai aplenkėjusi, tad atsispirti komunistinei propagandai buvo gana sunku. Šiai kovai laimėti reikėjo didelio sumanumo bei takto. Reikėjo pačių darbininkų tarpe surasti laisvės kovos talkininkų. Tą kovą sėkmingai čia pravedė amžinos atminties ateitininkas Vytautas Endziulaitis, nors toje kovoje ir pats žuvo: nebuvo laiko pasirūpinti savo sveikata.

O kai atėjo laikas ginklu kovoti dėl Lietuvos laisvės, ir čia ateitininkų daugumą į tą kovą įsijungė. Iš 5 Rusijos ateitininkų valdybos narių vyrų visi penki stojo savanoriais į besikuriančią laisvosios Lietuvos kariuomenę. Iš jų 4 tapo karininkais, o pirmininkas Antanas Matulaitis ir žuvo laisvės kovoje.

B. Žukauskas

—o—

— Ne tie žmonės neturtingi, kurie turi maža lėšų, bet tie, kurie daug reikalauja. **Lubbocz**

— Geriausi yra tie dantys, kurie moka gerai liežuvį prikąsti.

Rusijos ateitininkų paskutinioji valdyba 1917-1918 metais. Sėdi iš kairės: Juozas Mickaitis, Juozas Valaitis — sekr., Antanas Matulaitis — pirmininkas, vėliau beatsikuriančios Lietuvos kariuomenės karininkas, žuvęs nepriklausomybės kovose, Onutė Muraškaitė — sekr., stovi: Eleonora Ratkevičiūtė, Julius Matulevičius ir Bernardas Žukauskas. (Iš Pasaulio lietuvių archyvo)

Dr. Ant Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antrad. ir penkt. 10—4; šeštad. 10—2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų-rezid. — PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 West 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambint 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 - 4 val. p. p., 6 - 8 val. vak., šeštad. 12 - 2 val. p. p., trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Priima tik susitarus
Valandos pirmad., ketv. 5—8 val. antrad. 2—4 val.

PLATINKITE "DRAUGĄ".

Ofiso HE 4-1818 REZ. PR 6-9801
DR. I. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p.
Antrad. ir ketv. 9 — 11 v. r. ir 4—8 p. p. Šeštad. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val., pirmad. antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Priima ligonius tiktai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: anrad. nuo 2 - 5 popiet, ketvirtad. nuo 6 - 8 vakaro
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.: antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Valandos: 2—8 v. v., penktad. 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimančja ligonius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antrad., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir šeštad. 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Val.: pirmad., antrad. penktad. 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą, ei neatsiliepia, skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštadieniais 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir Šlapumo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

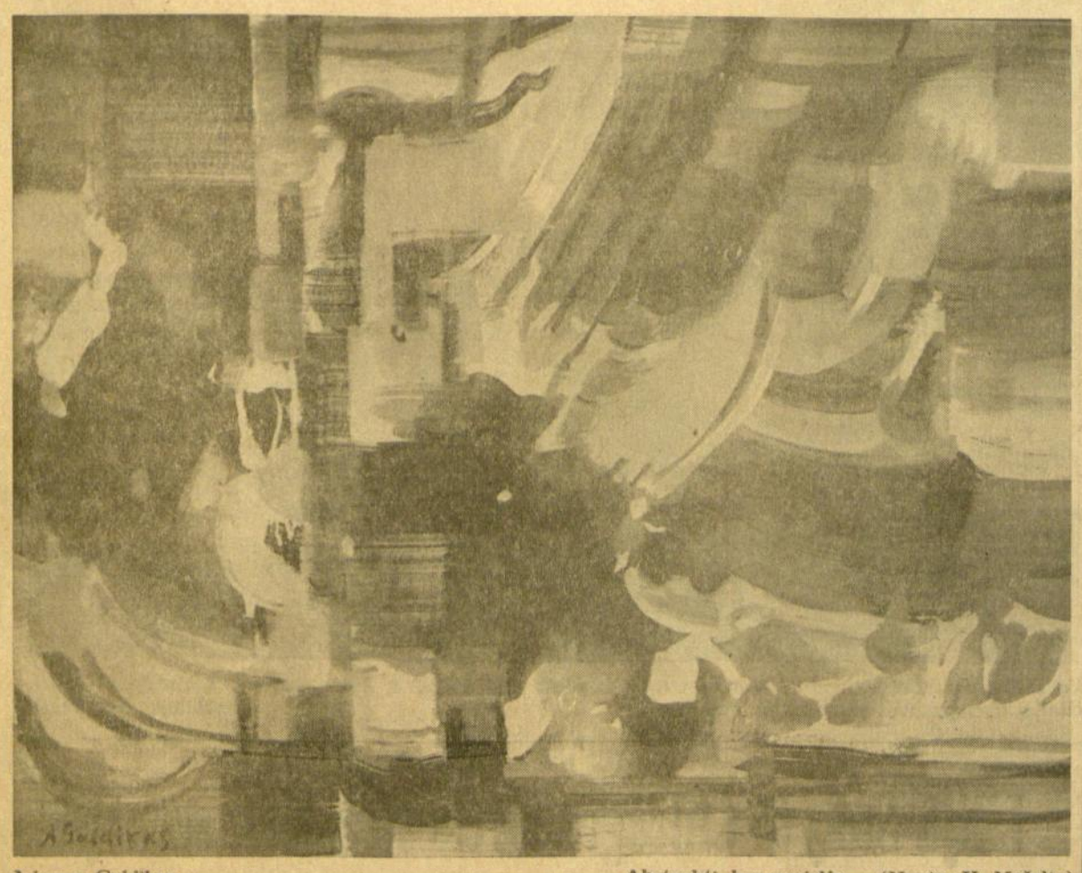

Adomas Galdikas Abstrakti kompozicija (Nuotr. V. Maželio)

GALDIKAS TEATRE IR BUITY

STASYS PILKA

Iškyla į praslinkusį laiką, prisimenant Teatro gelbėtoją Magdaleną Galdikienę. Tuo lyg ir atskleidžiant nežinomą ar užmirštą faktą.

Atsitiko tai pirm, negu gavau dailininką Adomą Galdiką artimiau pažinti. Tačiau tebūnie leista kolei kas ne jį patį, o kitą jam artimą asmenį laikyti pasakojimo centre. Noriu pasekti kažką kitą.

Tai įvyko, kai Kauno Dramos bei Operos teatrai (vaidyklos!) perėjo 1922 m. valdžios žinion, tapo suvalstybinti. Betgi toji suvalstybinimo procedūra, kai kam rodės ne prie širdies. Seime šiuo reikalu keltos interpeliacijos, varyta atkakli agitacija: šios pramoginės institucijos, girdi, tegu verčiasi kaip išmano, o valstybės pinigų joms berti nėra reikalo.

Anametinis Dramos režisierius Kastantas Glinskis nervinosi: — Štai pradedam repetuoti būsimą premjerą, o gal rytoj teatras nustos funkcionavęs! Be valstybinės paramos argi pajėgs išsiversti? Vienintelė mums viltis — Galdikienė!

Šiuo būdu išgirdau šią pavardę. Suvokiau, jog jinai yra dailininko žmona, vyraujančios seimo frakcijos atstovė. Stebėjau, jog Adomas Galdikas buvo karštas spektaklių lankytojas, bet galvon neateidavo, kokius tautiniam teatrui sentimentus gali turėti Magdalena Galdikienė?

Likvidavimo panika teatre neatslūgdavo. Atrodė, jog ir Kipro Petrausko autoritetas pavojaus neatstums: priešininkų Damoklo kalavijai virš savų scenos židinių dar tebebuvo kabinami. Vaidenosi stebuklas, kurį, kaip girdėjau, galėjo iššaukti tik du seimo attovai:poetas Paparonis—Šmulkštys ir nuoširdžiausioji teatrų gelbėtoja Magdalena Galdikienė. Ir pastaroji, kaip tądien pasakota, su tamsiom jėgom pergalę (ir teatrams užtikrintą ateitį) buvo atsiekusi.

Trumpą žodį apie menininko gyvenimo palydovę sudėjęs, tikiuosi, šviesiajam jo atminimui nesu nusidėjęs. Josios viešai nuošalus laikymasis, kasdienės kūrėjo nerimasties pakanta, tyli paskata — šviesulys ir retas pavyzdys. Ir koks dėkingumas ją lydi už jėgų įtempimą, pasiryžus išleisti didelio mūsų dailininko anglų kalba turiningą monografiją! Lyg ir nemirštantį jo kūrybos monumentą.*)

Trišakė kūryba. Teatre savaiminis talento suliepsojimas. Kiekybės nenustatant, scenografija žavesys. Galdikas liko nepakartojamas. Liūdnokas atodūsis dėl mūsų neapdairos.

Šiandien, savo kūryba nenumiręs, Adomas Galdikas Chicagoje atidaro pomirtinę parodą. Rodys ir paskutiniuosius nerimus, naujus ieškojimus, paletės žėrėjimus. (Neužmiršim, jog jo buvusios parodos — iš visų išeivijos mūsų dailininkų — moraliu ir medžiagišku atvejais — buvo sekmingiausios. Lankytojai neatsilaikytdavo prieš Galdiko tapybos hipnozę, dailininkas turėjo kartoti ir kartoti: "Esi gi mano geriausią paveikslą išsirinkęs!").

A. Galdiko kuriamasis darbas buvo trilypis: ankstyvesniame laikotarpy — grafika, po to — spektaklių apipavidalinimas, vėliau — tapyba. Šiai paskutinei aistrai liko ištikimas iki paskutinio atsidūsėjimo.

Kultūringai 1968 metais Vilniuje išspausdintas leidinys "Lietuvos scenografija" konstatuoja, jog Lietuvoje Ad. Galdikas — Kauno Valstybės teatre— apipavidalino 17 pastatymų. Šitam skaičiui negaliu nei pritarti, nei jo paneigti. Abejonę betgi kelia teigimas, kad dailininkas darė scenovaizdžių bei kostiumų eskizus Ch. Dickenso romano inscenizacijai. Spektaklį "Varpai", kiek žinau, buvo apipavidalinęs dailininkas M. V. Dobužinskis.**)

Adomo Galdiko scenografiją, Kaune, vainikavo, galvočiau, ekspresionistiniai lyriškas Vinco Krėvės "Šarūno" 1929 metais apipavidalinimas. Reta konstrukcija, gilus įsigyvenimas, stilistinis Žulavskio pjesės "Sabatai Cevi (Mesija)" drąsavimas ne veltui Paryžiaus pasaulinėje parodoje scenografijos autoriui atnešė atskirą atžymėjimą. Juozo Gruodžio baleto "Jūratė ir Kastytis", Jurgio Karnavičiaus operos "Gražina" (abu 1935 m.), Victor Hugo "Nuskriaustųjų" apipavidalinimai užfiksavo Adomui Galdikui vieno iškiliausių Lietuvos scenos dailininko vardą.

Jono Mackonio — Gražinos Aleksienės rašiny apie A. Galdiko scenografiją, teigiama, jog "savaip perfrazuodamas istorinę ir etnografinę medžiagą, veikiau— suornamentindamas ją, A. Galdikas savo scenovaizdžiuose ypač akcentavo kompozicijos bei piešinio ritminę struktūrą ir spalvų polifoniją. Kontrastingų spalvų akcentai ir maksimaliai suprastintas ornamentas būdingas ir lietuviškų veikalų herojų kostiumams." Apibūdinimas, kiek liečia legendarinio ar pasakos turinio scenos veikalą, yra tikslus. Nedaug kas mūsuose A. Galdiką yra pralenkęs senų padavimų vizijiniu atgaivinimu, lakius prasimanymus versdamas priimti kaip senos tikrovės atgarsį.

Tas dalininko žavėjimas buvo pagaunąs, priimtinas, artimas kiekvienam teatro žiūrovui. Nuo Galdiko mes išmokom giliau pamilti išsvajotą praeitį.

Prisimenam: Chicagoje buvo įvykdytas J. Karnavičiaus operos "Gražina" tarytum "reprezentacinis" pastatymas. Iki šiol nepajėgiu suprasti, kodėl niekam galvon neatėjo prisiminti, jog netoliese gyvena Ad. Galdikas, savo laiku davęs Kaune šios operos apipavidalinimą? Argi reikėjo pinigus taupyti? Užtikrinu, jog būtų susilaukta meninių eskizų (ir jei reikėjo — nedaug kainojančių realizuoti), lietuvių scenografiją tikrai atstovaujančių. Galdikas net fragmentais gebėjo kurti sceninę iliuziją, ir niekas kitas čia nepajėgtų legendos atgaivinti. Pramirksėjome! Į krūmokšnius beveizdėdami, ąžuolo regėti nesugebėjom.

Jaudrus, meninio triūsavimo apkerėtas, buity — sau žmogus. Jautrus scenos veiksmui. Kiti įvykiai ir susitikimai.

Kaip ir kiekvienas pašaukimo apžavėtas, Adomas Galdikas dirbo aistringai, be paliovos, nepailstamai. Atrodė kartkarčiais kiek nervingas, bet tai gal nuo įsitempimo, o tikrenybėje susivaldąs, savimi pasitikįs, pastovaus būdo. Pastebėjau jo scenos veiksmui jautrumą. Sykį, po Hauptmann'o "Vežėjas Henšelis" spektaklio sutikęs, tiesiog puolė: "O tu, šetone mieliausias (mėgiamiausias kreipimasis!), tu gi privertei mane visą naktį neužmigti: vis mačiau tave pasikorusį! (Kaip žinia, autoriaus valia, Henšelis veikalo pabaigoje atima sau gyvybę, bet tai daro, žiūrovams nematant). O Galdikas ir šią akciją įsivaizdavo!

Bevasarojant Kačerginėje, stebėdavau kaip molbertą per petį pasikabinęs, dažų dėžę rankoje laikydamas, Galdikas ėjo tapyti. Kasdien, vos saulei į padangę užsiritus. Laimei, buvo pasitaikiusi sausa vasara.

Nugirdau Kauno policininko Laisvės alėjoje suvaitojimą: "Ir vėl tas profesorius atbilda." Pasirodo, Ad. Galdikas kone šimtą kilometrų greičiau vairavo savo neramų automobilį. Betgi refleksai buvo stebėtini: nė vieno gyvo padaro, rodos, Laisvės alėjoje nenugalabino.

(Nukelta į 4 pusl.)

*) Kaip žinoma, dar prieš karą Paryžiuje prancūzų kalba pasirodė Adomo Galdiko tuolaikinės kūrybos platus, iliustruotas aprašas.

**) "Lietuvos scenografijos" tekstas Jono Mackonio. Sudarė Gražina Aleksaitienė. Puslapis 14.

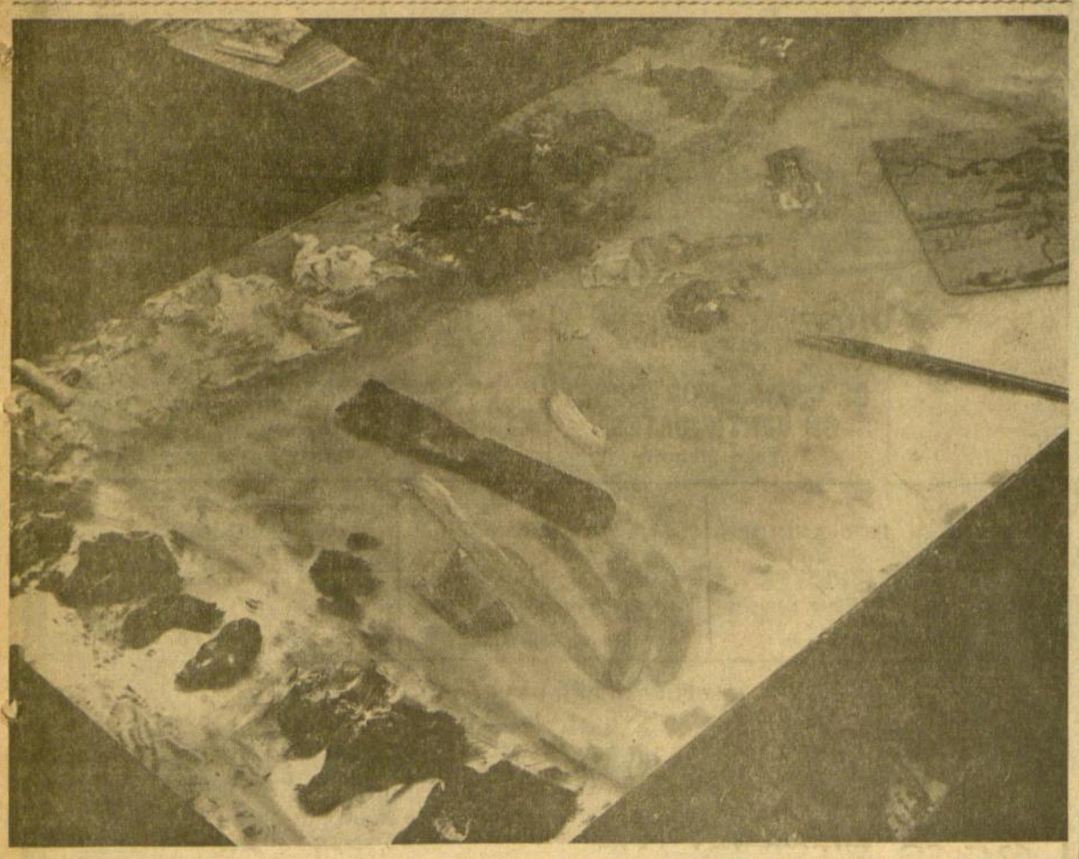

Adomo Galdiko paletė. Dailininkas vartojo per daug spalvų, kad būtų pasitenkinęs tradicine, skydo formos, laikoma kairėje rankoje palete. Galdiko paletė buvo ištisas stalas. Nuotraukoje matome nuo praėjusių metų lapkričio 10 d. niekieno nepaliestą jo paletę, ant kurios guli špachtelis ir iš Galdiko rankų iškritęs ir jau nebepakeltas teptukas. Nuotr. V. Maželio

PRANAS VISVYDAS

LAIKMEČIUI

Ant vandenyno kranto aš baigiau
sapnuoti melsvą Parsifalio sapną,
kasdien mėgindamas širdį pažadinti
burlavių grožiui.

Daugiau negalėjo sunktis gaivioji
sula iš gero gyvybės medžio.
Ir lapai, atnešę gelmę pavėsio,
turėjo kristi

girių krašte, kur upių vienatvė
dainuodama guodžia pavargusį kraują,
kur luotas mirštančią laisvę neša
ištisą naktį.

TERESEI

Ko lauki prie vėstančio langa, jaunatve,
pavirtus sidabro minčių dalimi?
Ko ieškai nutilusioj Oxfordo gatvėj?
Gal tų, kur išėjo alsuot naktimi?

Svetainėj sustoji prie medžio, papuošto
laimingos medžioklės ragų šakomis.
Prie sienos, kur žėri pavasario juosta,
klausaisi, kaip ošia taikos piešinys.

Čia mano, o miela, pasaulis... vaidenas
aplinkui paminklai vasario aušros.
Lentynoj barzdoti jūreiviai gyvena,
ir angelas lieknas mėgina jiems grot
mūsų draugystės dienų obojais
prie vėstančio lango, brangioji.

DIEMEDIS

L. J.
Ji atskleidė diemedžio grožį,
kai pirmąją giesmę rašiau.
Lyg nuotakos nuometo rožę,
jos vaizdą sielai mečiau.

Adomas Galdikas Abstraktus peizažas (Nuotr. V. Maželio)

Jos vaizdo spindėjimą kilnų —
neregėtą niekur vėliau —
mylėjau kaip sostinę Vilnių
jaunystės jausmo galia.

Mylėjau kiekvieną jos dirgsnį,
skambėjusį laisvės darna
tą paskutinį vasaros mirksnį,
kai smigo žiaurioji žinia...
Ar diemedžio žvilgsnį
grąžins man pasaulio šalna?

Nauja Dariaus Lapinsko opera

Chicagoje gyvenantis, jos muzikiniame ir aplamai kultūriniame gyvenime plačiai ir kūrybingai besireiškiantis kompozitorius **Darius Lapinskas** pastaruoju metu baigė kurti savo naują operą. Operos libretą, su ryškiomis O. V. Milašiaus dramos "Miguel Manara" užuominomis, parašė Kazys Bradūnas. Opera yra vieno veiksmo, bet penkių paveikslų. Opera prasideda makabriškai blesfemiška legendarinio nuodėmiautojo Miguel Manaros puota Didįjį penktadienį savo draugo pilyje prie Sevilijos. Antrajame paveiksle — Miguelio lūžis, susitikus tyrą, beveik nežemišką Girolamą. Trečiajame — Girolamos šermenų scena, budynių giedojimai ir gundantis Žemės dvasios balsas. Ketvirtajame paveiksle — spalvinga ir groteskinė Užgavėnių karnavalo scena ir ją nutraukiantis Miguelio (dabar jau vienuolio) stebuklas — raišo pagydymas. Operos finale — vėl "tradicinė" Didžiojo penktadienio puota toje pačioje pirmo paveikslo pilyje. Ūžautojai pasigenda vienuoliu tapusio Miguelio. Nelauktai su visai kitomis intencijomis ateina puoton ir Miguelis. Lyg praeitin grįžęs, dvasioje susvyruoja, gundomas net ir ateitį — šiandieninę dabartį jam parodančios Žemės dvasios. Bet čia kol kas dar nesakysime, ką renkasi galutinai Miguelis.

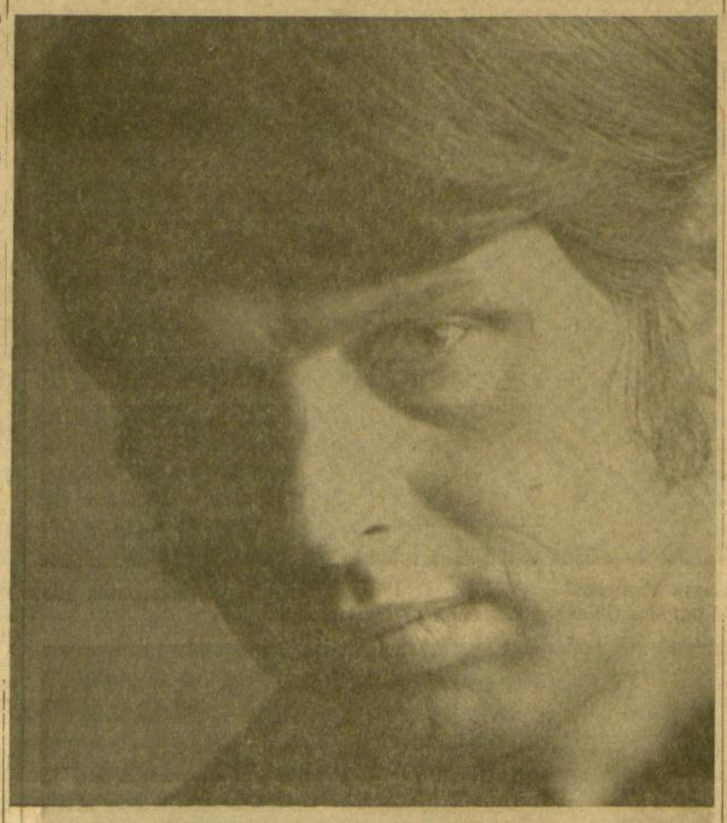

Kompozitorius Darius Lapinskas

Operoje pagrindines partijas dainuoja keturi solistai. Reikšminga vieta tenką dainuojantiems bei rečituojantiems chorams ir kt.

Ši naujoji Dariaus Lapinsko opera "Margučio" rūpesčiu Chicagoje bus pastatyta, pačiam kompozitoriui vadovaujant, šiemet lapkričio mėn. 28 ir 29 d. Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje. "Margučio" ta proga ruošiamame koncerte, be šios naujos operos, pirmą kartą čia bus simfoninio orkestro atlikta ir garsioji M. K. Čiurlionio simfoninė poema "Jūra", poemon įvedant baletą ir kitas vaizdingumo priemones, diriguojant taipgi Dariui Lapinskui. krp.

K. Varnelis Chicagos šių dienų dailės muziejuje

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Trijų modernistų — Florsheim, Koppe ir Kazio Varnelio — meno paroda, pavadinta jungtine, bet ir individualia kiekvieno iš jų, dabar vyksta Cicagos Contemporary Art muziejuje. Šis meno įvykis mums yra įdomus dar ir tuo, kad jame dalyvauja ir mums pažįstamas čikagietis lietuvis dailininkas **Kazys Varnelis**. Lillian Forsheim parodoje yra išstačiusi savo konstrukcinės skulptūros darbus, o Richard Koppe paveikslai primena abstrakčias gatvių lempų ir indėniškų stulpinių totemų formas.

Kazio Varnelio visi 25 darbai priklauso "op" meno srovei (optical-akių, regimasis). "Op" menas yra dar labai jaunas, prasidėjęs maždaug nuo 1960 metų. Šio meno pagrindinis uždavinys yra apgauti žmogaus akį. Dailininkas drobėje nupiešia daugelį tokių pat formų geometrinių figūrų ar spalvuotų linijų, o žiūrovas, stebėdamas tą kūrinį, pergyvena regėjimo sensaciją, akių iliuziją. Iš pradžių, atrodo, kad žiūrovui lyg "susuka" akis, paskui tos geometrinės formos pradeda net judėti ir keistis. Ir nors tapyba paprastai yra dviejų dimensijų, tačiau optinis menas taip pajėgia apgauti žmogaus akį, kad, atrodo, lyg matytume trijų dimensijų formas.

Kazys Varnelis — Psiaudo - labirintas, 1969
Iš parodos Chicagos "Museum of Contemporary Art"

Dailininko Varnelio paveikslai čia yra taip kruopščiai ir rūpestingai teptuku nutapyti, dažniausiai, panaudojant juoda ir balta, išgaunamas bendras paveikslo pilkasis tonas. Šis pereinamasis tonas iš tamsos į šviesą kaip tik ir duoda tą iliuzinę trečios dimensijos perspektyvą. Mes nebematome tada tiktai dailininko nupieštų plokščių geometrinių figūrų, kvadratų, trikampių ir linijų, bet mes jau matome perspektyvinius kubinius kvadratus, trikampius ir linijas. Pvz. tokiame kūrinyje kaip "Experiment in Blue" ne tiktai duodama minkšta, aksominė paviršiaus iliuzinė nuotaika, bet, atrodo, jog mes net galime į jį žengte įžengti ir išeiti pro kitą jo pusę. Arba toks kūrinys kaip "Sixteen Times Four" atrodo tikras skulptūrinis reljefas, duodantis iškilimo iliuziją.

Kadangi "Op" menas yra abstraktus, daugiau žaismininis ir dekoratyvinis, neturintis gilesnės minties, todėl kiekvienas meno mėgėjas, aplankęs dailininko Varnelio parodą, ras jo kūrinius tvarkingus, švarius, raminančius, suteikiančius žiūrovui gryną estetinį pasigrožėjimą.

Ši meno paroda Chicagoje tęsis iki gegužės 10 d. Museum of Contemporary Art, 237 E. Ontario St.

Mums, lietuviams, yra ypač malonu, kad lietuvis dailininkas Kazys Varnelis labai vertai pateko į tokią išskirtinę šio didmiesčio galeriją — muziejų. Ambicingas džiaugsmas dar padidėjo, kai praėjusio savaitgalio visų keturių Chicagos dienraščių kultūriniai puslapiai į šią parodą atkreipė tikrai pabrėžtiną dėmesį, platesnėse recenzijose nepagailėdami gerų žodžių visiems trims, o ne vienu aspektu net specialiai vien Kaziui Varneliui.

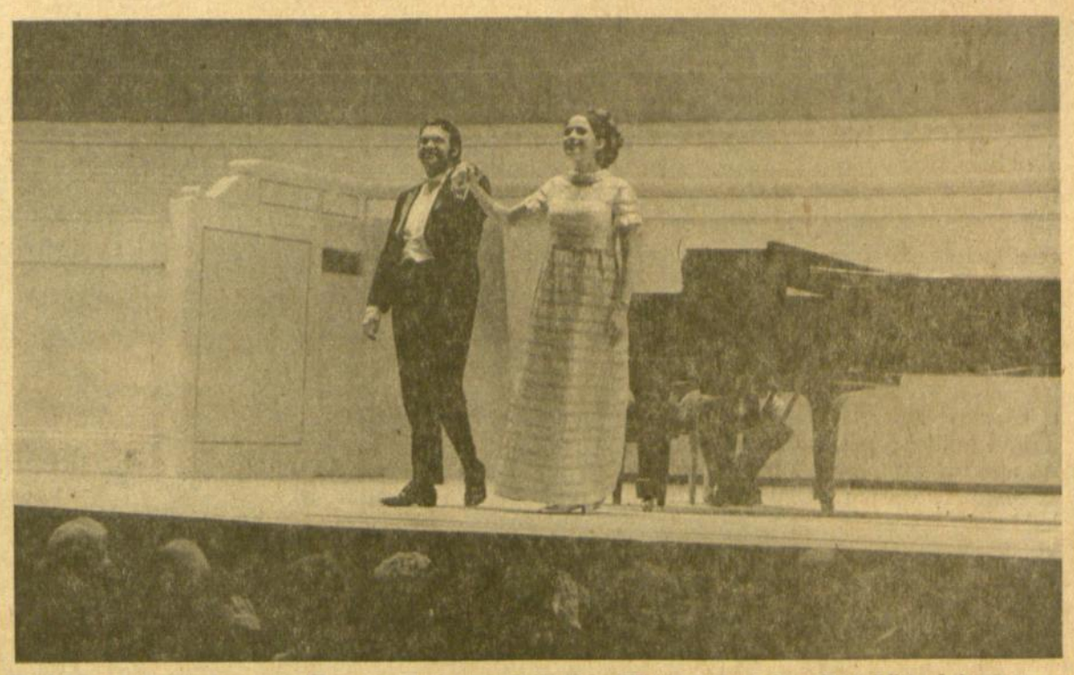

Po Lilijos Šukytės koncerto Chicagos Orchestra Hall balandžio 5 d. Scenoje solistė Lilija Šukytė ir recitaliui akompanavęs pianistas G. Posell. Nuotr. V. Noreikos

Lilija Šukytė Chicagos Orchestra Hall scenoje

Mocartinė kultūra ir lietuviškų dainų kvapnus pavasaris

BALYS CHOMSKIS

— Con amore — prisimenu Lilijos Šukytės pirmąjį "Orchestra Hall" koncertą balandžio 5 d. Chicagoje. Kūrybine ir sava interpretacija, balso spalvų žėrėjimu, gilia emocija ir meniška išraiška Šukytė programos atlikime pasiekė žavingo ir nuostabaus aiškumo. Mozarto ariją iš "Il re pastore" ir koncertinę ariją — andante ir allegro moderato (smuikininkas St. Retchie, pianistas G. Posell) solistė padainavo virtuoziška technika, artistiškai kontroliuodama mocartinę, emociniai kaprizingą medžiagą.

Schuberto "Lieder" L. Šukytė interpretuoja saviškai, atitoldama nuo tradičinio išpildymo, remia savo planą vokaline vaidyba (Suleika 11), tapo emocinėmis spalvomis (Heimliches Lieben), rimuoja, kaip eilėraščius, elastiniu ritmu dainos nuotaikas (Seligkeit).

Nuo operos "Gražinos" neteko girdėti Šukytės dainavimo. Po trejų metų jos balsas žymiai sustiprėjo, atsirado efektingi, dramatiniai akcentai viduriniame registre, ir savaime atsivėrė platesnis kelias į sopraninį repertuarą. Tad ekspresyvus raktas į Strausso keturias dainas lengvai surastas: žodžio ryškumas, logiškas muzikinis kirčiavimas, apšviestas gražiu balsu ir emocijų spalvomis (Fruehlingsfeier).

Daug dėmesio koncerto programoje skirta ir lietuvių kompozitorių vokalinei muzikai. Kitados buvo tikras Šukytės gėlių teatras, kiekviena su savo charakteriu ir spalvomis. Pats jos balsas čia buvo aktorius, dailininkas ir apšvietėjas. Binkio poezija ir Banaičio muzika virsta žavingu, gyvu paveikslu. Pianistas G. Posell savo vaidmenį atlieka virtuoziškai, nepažeisdamas solistės dainavimo stiliaus, tarnauja jos interpretacijos planui. Su tokia pat šilima, puikia, aiškia kalba Šukytė dainuoja taipgi Šimkaus, Jakubėno, Klovos ir Gailevičiaus liaudies dainas.

Koncertą rengė Lietuvių fondas. Tai buvo tikrai didelis kultūrinis indėlis, tiesiog neišmatuojamas įprastu pinigu.

Kiprą Petrauską pasiekė tylūs priekaištai: jis užmerkiąs akis prieš naująją lietuvių muziką (Gruodis, Banaitis, Jakubėnas). Kipras į tai mojo ranka: kam kankinti save ir publiką nuoboduliu, jei aš į savo "dul-dūdelės" kepurę sudedu klaustyojų širdis. Dažnai tenka ir dabar išgirsti iš koncerto lankytojų skundą, kad, girdi, liūdnos ir nuobodžios mūsų dainos.

Iš Lilijos Šukytės dainavimo padvelkė spalvingas ir kvapnus pavasaris. Gruodžio "rūta, rugiagėlės, aguonėlės", Banaičio "vandens lelija, obelų žiedai, tulpės"

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perką pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
J. LIEPONIS
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 ik 5 val. vtk.

Galdikas teatre ir buity

(Atkelta iš 3 pusl.)

Grįžtant į teatrą: matydavau dailininko nepaprastą ramumą, generalines repeticijas stebint. Su režisieriumi pasikeisdavo vien daiktiniėm pastabom, pretenzijų nekeldamas. Būdavo išskirtinai susivaldąs, savęs neakcentuodamas jaučias, kad esąs tik spektaklio dalimi. Kad ir svarbia, tačiau nepirmaujančia.

Už Lietuvos ribų susitikome Freiburge, prie Vytauto K. Jonyno įsteigtos meno mokyklos pastato. Vasaros karštokas vidudienis. Galdikas gulėjo pievelėje, bevartydamas kažkurio prancūzų dailininko monografiją. Stebėjau, jog analizavo spalvotas reprodukcijas. Staiga jo žvilgsnis pakilo nuo didelės knygos, akinių stiklai pralinksmėjo:

— O tu, šetone mieliausias, ką čia veiki? Ko tau čia reikia?

Prašiepiau burną, pasisveikinom. Pajuokavau, kad norėčiau būti dailininkas ir jį šioje pozoje tapyti.

— Neprasidėk, Stasy, su daile. Sunkus, brolau, amatas.

Pačios pirmos Adomo Galdiko parodos Chicagoje metu (bendrijoje su Vytautu K. Jonynu) netikėtai susitikome tramvajuje. Žinot, buvo tokie nedideli raudoni, tarška ir kratą. Įsikalbėjome. Ir tąsyk man pašnabždėjo spėjamą manim paslaptį, teatrinės praeities atrūgą. Kadangi sekretas labiau negu negeras, tai Vinco Krėvės geru patarimu, jo, kol gyvas, neprivalau atskleisti. Reikšmingas vienok, kad padeda suprasti, kodėl sceniniam darbui Ad. Galdikas buvo rečiau Kauno Valstybės teatre angažuojamas.

Epizodų, faktų galėčiau aibę sekti, ogi apybraiža tėra noras priminti kontaktus su lietuviška scena. Buities momentų įtarpos čia pateikiamos egoistiniais sumetimais: užsinorėjo su Adomu Galdiku bent šiuo būdu pasantykiauti, gi skaitytojams duoti, ryšium su menininko asmenybe, skirtingos lektūros, progą sužinoti gyvenimo smulkmenų ir gal dar negirdėtų dalykų.

Adomas Galdikas menininkas netelpa laikraštinėje apybraižoje, nes jį glėbia visa tauta, nes veržiasi į didesnes platumas. Mes težinome: praradome didžiulių polėkių, didelės gelmės menininką.

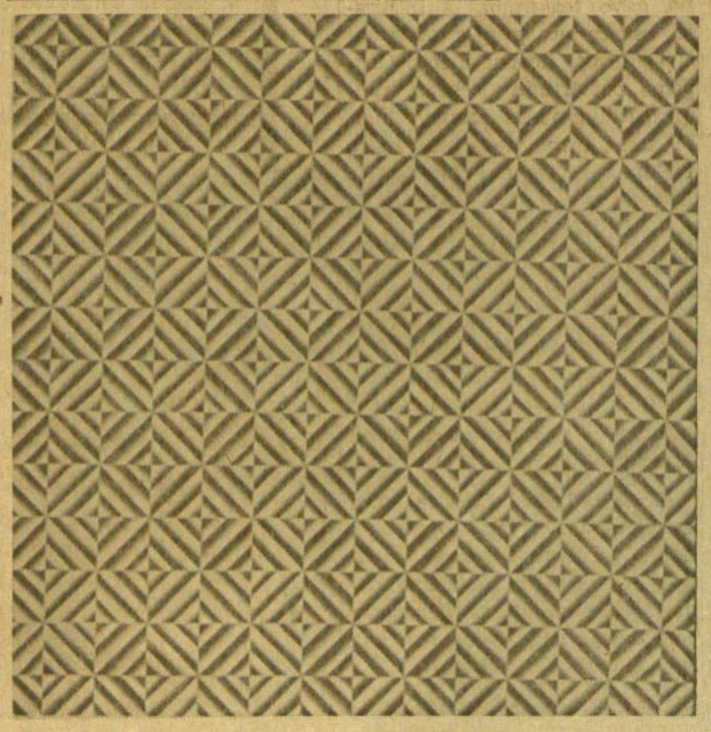

Kazys Varnelis — Pulsuojantys segmentai, 1967
Iš parodos Chicagos "Museum of Contemporary Art"

Adomas Galdikas — Lietuvos pajūry (Nuotr. V. Maželio)

ŽYDAI NORI PAMOKYTI VAIDINTOJUS

Kiekvienais metais Oberammergau, Bavarijoje, vyksta Kristaus kančios vaidinimas. Amerikos žydai New Yorke pareiškė, kad tuose vaidinimuose blogai minimi ir atvaizduojami žydai. New Yorko žydai ruošiasi atspausdinti to vaidinimo teksto kritiką vokiečių, prancūzų, ispanų ir anglų kalbomis ir išsiuntinėti vyriausybėms ir valdžios įstaigoms ne tik Vokietijoje, bet ir visame pasaulyje.

ŽYDŲ EMIGRACIJA

1967 metais į Izraelį iš Amerikos išvyko tik 3000 žydų. Iki 1975 metų numatoma žydų emigrantų skaičių padidinti iki 25.000 per metus. Izraeliui daugiausia reikalingi fizikai, elektronikos ir aeronautikos specialistai.

Kviečiame į talką!

Lietuvių Enciklopedijos leidykla, išleidusi eilę vertingų ir kažin ar bepakartojamų leidinių, iš naujo sutelkė jėgas prie ENCYCLOPEDIA LITUANICA, kurios bus 6 tomai. I-sis tomas yra jau išleistas. Maloniai kviečiame į talką ją užsiprenumeruojant.

Čikagoje prenumeratas priima: Draugo, Naujienų, Barcaus, Margučio, Jaunimo Centre pas p. Rožanską įstaigose, Marginių ir p. Tvero krautuvėse.

Iš anksčiau išleistų leidinių dar turime:

1. Lietuvių Enciklopedija — 36 tomai,
2. Vinco Krėvės Raštai — 6 tomai.
3. Mūsų Lietuva — 4 tomai.

Tai yra vertingos dovanos bet kuria proga. Jų kainos yra žemos, leidžiant dabar kaštuotų beveik dvigubai. Nedelsiant užsisakykite, nes atsargos yra nedidelės.

Adresas:

JUOZAS KAPOČIUS
361 W. Broadway, P. O. Box 95,
So. Boston, Mass. 02127, USA.

Tel.: leidyklos (617) 268 7730,
Namų (617) 282-2759. (sk.)

Chicago Savings and Loan Association
NEW RATES
FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED
Sąskaitos apdraustos iki $20.000

6% PER ANNUM OF $5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity
5¾% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF $1000.00 One Year Maturity
5¼% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF $1000.00 OR MORE 6 Month Maturity
5¼% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS $100.00 Minimum
5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.
Chicago Savings & Loan Assn.
JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M.. Tues 9 to 4, Thuurs. and Friday 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Laiškai turistui, vykstančiam į Kaliforniją

Jeigu jūs nuvyksite į Los Angeles kaip turistas, norįs išvysti ką nors gražaus, būtinai apsilankykite netolimame San Marino miestely. Ten rasite garsiąją Huntingtono biblioteką, o šalia jos — Meno galeriją, botanikos ir kitokius egzotinių augalų sodus, versališką parką, iš visų pusių apsuptą statulų, ant kurių yra žymu laiko rankų palikti ženklai. Pirmiausia įženkite į bibliotekos skyrių su labai senomis knygomis. Ten išvysite lotynišką Gutenbergo Bibliją, spausdintą apie 1450-55 m. Mainze, Vokietijoje, pirmąją angliškai atspausdintą knygą (Trojos istorijos) — 1475 m. ir pirmąją Šekspyro dramų laidą — 1623 m. Jus čia dar nustebins kaligrafiškas Chaucerio "Kenterberio pasakojimų" manuskriptas — 1410 m. Bežiūrinėdamas kelių šimtmečių senumo manuskriptus bei knygas, jūs čia užtiksite ir amerikiečių poeto E. A. Poe garsiojo eilėraščio "Annabell Lee" rankraštį. Bene pats pirmas iš lietuvių šį rankraštį pastebėjo rašytojas Aloyzas Baronas, prieš keletą metų lankęsis šioje vietoje, mano lydimas. Aš negalėjau susilaikyti tada nepacitavęs pirmųjų "Annabell Lee" eilučių: Prieš daugelį, daugelį metų karalystėje prie jūros gyveno mergaitė, kurią jūs galit vadinti Annabell Lee."

Šioje bibliotekoje sukaupta apie ketvirtis milijono senų anglistikos knygų, o manuskriptų skaičius siekia iki dviejų milijonų. Dažnas studentas, rašąs disertaciją iš anglistikos, negali išsiversti, nepasinaudojęs šia biblioteka.

Apžiūrėję biblioteką, išeikite į kiemą ir pasukite į Meno galerijos pastatą, kurio koridoriuje jus sutiks medžioklės deivė Diana, tikra gražuolė, prancūzų skulptoriaus Houdono sukurta. Nors ji vienoje rankoje laiko strėlę, antroje lanką, bet neišsigąskite: ji nepaleis strėlės į jūsų širdį, kuri gal jau ne kartą anksčiau buvo sužeista. Tačiau ilgai į ją nežiūrėkit: tegu jūsų žvilgsnis kaip galima greičiau nuslysta nuo dailaus jos kūno, nes kitaip jūsų žmona (jeigu esat vedęs) ar mylimoji nebeatrodys jums tokia graži, kokią vaizdavotės esant. Iš čia eikite į didžiąją galerijos salę, kurioje išvysite žymiųjų 18 am. anglų dailininkų kūrinius. Jūsų akį čia patrauks Gainsborough "Mėlynasis berniukas", Reynolds "Ponia Sara Siddons kaip tragedijos mūza", Romney "Ponia Hamilton", Laurence "Pinkie" ir kitų dailininkų įspūdingi kūriniai. Dailininkas Romney buvo įsimylėjęs ponią Hamilton ir dėl to nupiešė gana daug jos portretų, kurių šiandien galima matyti nevienam anglų muziejuje. Jeigu dėl šios moters savo laiku buvo netekęs galvos admirolas Nelsonas, tai ką jau bekalbėti apie jautrios širdies Romney. Beje, visi paveikslai nutapyti klasikiniu stiliumi, kuris tais laikais buvo madoje. Jeigu jūs tokį meną mėgstate, turėsite čia kuo nudžiuginti savo sielą.

Šią galeriją įsteigė turtuolis H. E. Huntingtonas (1850 - 1927). Dabartinis galerijos pastatas — tai buvusi jo šeimos rezidencija. Jis su žmona Anabella palaidotas parke, ištaigingame mauzoliejuje, apsuptame 24 marmuro kolonų, remiančių kupolą. Mauzoliejau šonuose iškalti bareljefai, vaizduoją keturis metų laikus, simbolizuojančius keturis žmogaus gyvenimo tarpsnius: vaikystę, jaunystę, subrendimo amžių ir senatvę. Prie kiekvieno bareljefo išrašytos citatos iš anglų poezijos ar iš psalmių.

Nuo mauzoliejaus pasukite pietvakarių kryptimi, kol pro atšlaitėje vešinčias kamelijas, azalijas, rododendras ir vyšnių žiedus pateksite į Japonų sodą. Čia jūsų akis išvys raudoną, arkos išvaizdos Mėnulio tiltą, išlenktą viršum tvenkinio su vandens lelijomis, kruopščiai prižiūrimas vejas, o kiek toliau, įkalniui, pastebėsite japoniško stiliaus namą, kuriame sekmadienio popiečiais demonstruojamas svečio vaišinimas arbata japonišku būdu. Tačiau patartina per daug nesižavėti vaišinančios kava geišos elegancija, nes dėl jos galite netikėtai prarasti širdies ramybę ir supykinti savo palydovę, jeigu tokią turite. Geriausia iš čia tuojau pasukti prie kabančio japoniško varpo ir suduoti ten pritaisytu mediniu svambolu bent vieną smūgį į jo šoną, iš kurio išgirsite ilgesį keliantį skambesį ir liausitės galvojęs apie geišą. Pasiklausę varpo, eikite galerijos link, pro rožes, per didelę aikštę, pro dviejų šimtų metų senumo ąžuolą, kol pateksite į Botanikos sodus, kurie jus ypač nustebins kaktusinių augalų įvairumu. Vieni kaktusai atrodo kaip susirangiusios gyvatės, kiti kaip dideli ir maži sviediniai, treti kūgio pavidalo... Vargu ar kur kitur pasaulyje yra tiek rūšių kaktusų kaip čia. Jų išvaizda, žiedai stebina egzotišku savo grožiu .Be kaktusų čia yra visokių kitokių augalų, ypač vadinamame Dykumų sode, kur auga aloės ir kitokiais vardais sužymėti medeliai, išsipuošę spalvingais žiedais. Jei pavargsite nuo grožėjimosi egzotiška augmenija, atsisėskite pailsėti Palmių sode ir giliai įkvėpkite oro, šioje vietoje kvepiančio balsamu.

Kitą dieną, kai šiuose soduose ir galerijoje matyti vaizdai jau bus tvarkingai užėmę vietas jūsų sielos padangtėse ir jausite, kad dar yra vietos naujiems įspūdžiams, nuvykite į Los Angeles County Museum, kuris yra prie Wilshire bulvaro, iš dviejų pusių apsuptas tvenkinių su fontanais. Žemutinėje aikštėje, prieš muziejų, pirmiausia jus pasitiks rūstus romanistas Balzakas, skulptoriaus Rodino sukurtas iš bronzos. Jeigu jūs nesate skaitęs jo "Tėvo Gorioto" ar "Eugenijaus Grandeto", tokiu atveju nesustokit prie jo, nes nieko neturėsit jam pasakyti, bet eikit toliau, į viršutinę aikštę, kur išvysite to paties skulptoriaus "Einantį žmogų". Tačiau kai jūsų žvilgsnis nukryps į čia pat esančias Maillolio skulptūras, vaizduojančias apvalių formų merginas, jūs tuo pačiu akimirksniu užmiršite Rodino kūrinį. Vis dėlto per ilgai nestovėkite prie Maillolio moterų, ypač jo Veneros, nes per daug išsiblaškysite ir nebegalėsite rimtai žiūrėti paveikslų, esančių pačiame muziejuje. Palikęs Maillolio, Lipschitzo, Matisso skulptūras, nerkite tiesiai į muziejų, kur jus pasitiks Fragonardo "Įsimylėjusieji", Boucher "Kupidonas, sužeidžiantis Psichę", Goya "Markizė de St. Cruz kaip lyrinės poezijos mūza", Reynolds "Ponia Sheridan kaip Šv. Cecilija", Rosa "Odisėjas ir Nausikaja", Rouault "Samsonas, sukantis girnas", Soutine "Mezganti moteris" ir kitų dailininkų kūriniai. Prie Soutine pavardės pamatysite prierašą: Lithuanian, nes šis dailininkas buvo gimęs Lietuvoje. Be paveikslų, jūs čia dar išvysite visą eilę žymių skulptorių sukurtų statulų: Rodino "V. Hugo biustą", "Iridės galvą", "Susilenkusią moterį", "Sūnų palaidūną" ir tą garsųjį "Bučinį", Maillolio "Debussy paminklą" ir kt. Jeigu jūs esate skulptūros kūrinių mėgėjas, tai žemutiniame aukšte jūs galėsite pasigerėti Renoir "Skalbėjos" grožiu, kuris liks jūsų sielos labirintuose visam laikui. O jeigu mėgstate tapybą, jūs sustosite ties Allori "Venera" ir negalėsite atitraukti nuo jos savo akių. Tačiau būkite protingas ir per daug nevarginkite akių, į ją žiūrėdamas, nes jos grožis gali taip jus užkerėti, kad jumyse atsiras noras kasdien ateiti į muziejų ir nors valandėlę prieš ją pastovėti. Verčiau ją tuojau palikite ir, išėjęs į gatvę, važiuokite į Santa Monica paplūdimį atsigaivinti Pacifiko bangose. Kai pasijusite pakankamai bangų išglamonėtas, išbriskite iš vandens ir atsigulkite ant kranto pailsėti. Jūros ošimas greit jus užliūliuos, ir jūs netrukus atsirasite Morfejaus karalystėje. Nežinau, ką jūs sapnuosite: gal muziejuje matytus vaizdus, gal Maillolio moteris ar Allori "Venerą", bet ką aš sapnuoju Sanata Monica paplūdimy — nedrįstu nė sakyti. Tačiau būsiu atviras: sapne man visuomet pasirodo velnias, vaikščiojantis gražiuoju Vandenyno bulvaru. Nežinau, iš kur man tiek atsiranda drąsos, kad aš kiekvieną kartą jį sustabdau klausimu:

—Iš kur tu čia atsiradai?

— Iš pragaro: mane čia at-

(Nukelta į 7 pusl.)

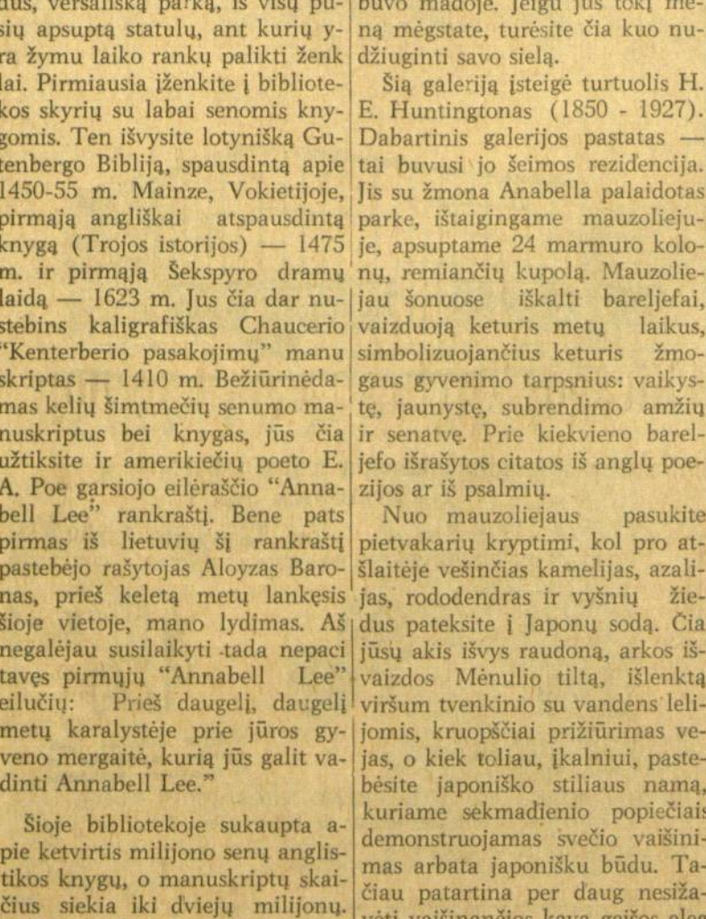

George Romney (anglas, 1734-1802) Emma

Kazimieras Žoromskis Tapyba
Iš parodos Phonix galerijoje, New Yorke

Dailininko Kazimiero Žoromskio prasiveržimas New Yorke

Pastarosios savaitės Amerikos lietuvių kultūrinio — kūrybinio sektoriaus plotuose, galėtume sakyti, buvo tikro triumfo dienos. Atskirų mūsiškių vardai gana toli išplaukė ir už lietuviškosios bendruomenės ribų, tapdami drauge to ar kito čionykščio didmiesčio bendruoju, didelio dėmesio vertu kultūrinio gyvenimo įvykiu. Čia turime galvoj Lietuvių fondo surengtą solistės Lilijos Šukytės dainų rečitalį Chicagos Orchestra Hall, dailininko Kazio Varnelio darbų parodą Chicagos Contemporary Art muziejuje ir dail. Kazimiero Žoromskio tapybos parodą Phoenix galerijoje, Manhattane, New Yorke vasario 17-kovo 7 d.

Šukytę ir Varnelį aptardami kitur, čia stabtelėjam prie Žoromskio. Jo paroda buvo amerikiečių garsinta specialiuose galerijų biuleteniuose, laikraščių, net ir New York Times, puslapiuos. Meno žurnalai, parodai vykstant, įsidėjo plačias ir labai palankias jos recenzijas.Ypač gerai parodą įvertino žurnlai "Arts Magazine" (kovo mėn.) ir "Francee Amerilue" (vasario 26).

Parodai ir užsidarius, jos įspūdžiai lietuviuose ir amerikiečiuose dar vis neblėsta. Štai, New Yorko Moderniojo meno muziejus paėmė iš parodos į savo "Art Lending Service Gallery" pardavimui du Žoromskio paveikslus. Ši galerija panaši į Chicagos Dailės instituto Art Rental and Sales" galeriją. Skirtumas tik toks, kad Chicagoje jos apimtis daugiau vien lokalinio pobūdžio, kai tuo tarpu New Yorke viso pasaulio dailininkų, kurie čia suvažiuoja savo parodų tikslais.

Be minėtų žurnalų, štai vėl pačiame naujausiame (balandžio mėn.) "Pictures on Exhibit" žurnalo numeryje įdėta vieno Žoromskio paveikslo nuotrauka ir praėjusios parodos aptarimas, kuriame sakoma: "Kazimiero Žoromskio penkiolika variacijų skelbimų lentų temomis, tapytų vien tik aliejumi drobėje, sukūrė Phoenix galerijoje iškilmingą atmosferą. Žoromskio lietuviškieji pagrindai, gal būt, ir buvo instrumentas, kuris duoda jo darbams tą gimtosios Europos freskinį atspalvį. Juo labiau, kad dailininkas tą dailės rūšį yra studijavęs Karališkoje akademijoje, Romoj. Su šitais laiko nuteriotais skelbimais ir jų raidėmis bei komikų dryžomis spalvomis dalininkas pagriebia praeities gaivalingą momentą, tuo dalinai lyg ir kompensuodamas sunaikintą jų dabartį.... Drobės, kurios išpildytos daugiau vien raidėmis, kaip "Laiminga diena", pasiekia tikrai įkvėpto tobulumo".

VIEŠNAGĖ LIETUVOJE TURISTŲ GRUPĖMS PRATĘSTA IKI 10 DIENŲ

— o —

Gordon Travel Service, Inc., Prudential Plaza, Chicago, ką tik gavo telegramą iš Inturisto, kad turistų grupės galės būti Lietuvoje dešimt dienų. Grupėms patvirtinta sekanti programa: septynios paros Vilniuje, tame tarpe viena ekskursija į Kauną ir viena į Trakus; ir trys paros Druskininkuose.

Gordon Travel Service šią vasarą organizuoja tris grupines ekskursijas į Lietuvą, išvykstančias liepos 6, liepos 30 ir rugpiūčio 24. Yra galimybė, kad turėsime dar vieną ekskursiją, birželio 1 d., jeigu užsiregistruos pakankamas narių skaičius.

Gordon Travel Service turi ilgametę patirtį planuojant keliones į Lietuvą tiems, kurie nori aplankyti ten savo artimuosius. Mūsų agentūros geras patarnavimas ir prieinamos kainos žinomi lietuvių tarpe.

Dėl smulkesnės informacijos skambinkite Angelei Šimaitytei, 644-3003, arba atvykite į mūsų įstaiga, **Prudential Plaza, (Arcade), Randolph St. ir Michigan Ave., Chicago, Ill. 60601.** (Nuo pirmadienio iki penktadienio).

(sk.)

KATALIKAI LENKIJOJE

Varšuvos arkivyskupas kard. Višinskis, kalbėdamas Lenkijos katalikų Bažnyčios dekanų konferencijose Varšuvoje ir Vroclawe, plačiai palietė katalikų informacijos laisvės klausimą Lenkijoje. Kard. Višinskis nurodė, kad Lenkijos valdžia įvairiais potvarkiais siekia suvaržyti katalikų spaudos laisvę, ir leidžia spausdinti tik tai kas jai patinka. Taip, pavyzdžiui, "Pax" organizacijos leidžiamas laikraštis "Slowo Powszechne" — pabrėžė kard. Višinskis — galėjo paskelbti tik tas popiežiaus Pauliaus VI-jo kalbos vietas, kurios derinasi su valdžios linija, nutylant pilną kalbos tekstą ir taip klaidinant Lenkijos katalikų visuomenę.

PETE'S AUTO REPAIR
Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai. Generatoriai, starteriai. Motor Tune-up. Ir kiti pataisymai. PETRAS PIŠNYS, sav. 6211—15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988.

Trispalvės sagos su užrašu
LITHUANIAN POWER
Dar gaunamos — po 50c viena arba trys už $1.00. Užsakymus siųskite adresu:
LITHCO
P. O. Box 4554
Chicago, Illinois 60630

since 1914...
MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duodant namams įsigyti paskolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasiruošę Jums patarnauti ateityj. Sąs-tos apdraustos iki $20,000.00.
Frank Zogas, President
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478
5% PASSBOOK SAVINGS — o — All Accounts Compounded Daily — Paid Quarterly
6% 2-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum $5,000)

1970 Chrysler Newport
Kaina nuo $2,995.00
NEWPORT — 300 — NEW YORKER
Newport 2-dr. Hardtop
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 Archer Ave. - Phone VI 7-1515

SAVE AT
Mutual Federal Savings and Loan
INSURED UP TO $20,000
2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608
Peter Kazanauskas, President Tel. 847-7747
NOW
6% PER ANNUM ON SAVINGS CERTIFICATES OF $10,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY
5% PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNT
Paid and Compounded Quarterly
65 ANNIVERSARY
OFFICE HOURS
Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M.
Thursday, 9 A.M. to 8 P.M.
Saturday, 9 A.M. to 1 P.M.
No Business Transacted on Wednesday
NOW INSURED TO $20,000.

● Lietuvių rašytojų draugijos premijai už geriausią 1969 metų knygą jury komisija sudaryta Los Angeles mieste. Komisijos nariai: B. Brazdžionis, Alė Rūta, J. Tininis, Alf. Gricius ir Pr. Visvydas. Premijos mecenatas yra Lietuvių fondas, paskyręs už 1969 m. geriausią laisvojo pasaulio grožinės lietuvių literatūros knygą 1000 dolerių.

● Lietuvių poezijos rinktinę atskiru leidiniu išleidžia flamų (Belgijoj) poezijos žurnalas "De Bladen voor de Poezie", kurį nuo 1937 m. redaguoja kun. Van Fraechem, lotynų ir germanų filologijos daktaras. Rinktinė išeis atskiru dvigubu leidiniu, 112 psl. apimties. Apie mūsų poeziją įžanginę studiją parašė A. Vaičiulaitis, o vertimus į flamų kalbą atliko mūsų dienraščio bendradarbė poetė Zenta Tenisonaitė — Hellemans. Tai bus pirmasis lietuvių poezijos ir iš viso mūsų literatūros pasireiškimas flamų literatūroje. Reikia pasidžiaugti, kad red. dr. Van Fraechem lietuvių poezijai parodė didelį dėmesį ir paskyrė gegužės mėnesio numerį, nors daugiau kaip pusė šimto gerai paruoštų rankraščių laukia savo eilės. Atrodo, kad flamų poetai ir kultūrininkai ima domėtis lietuvių literatūra. Jie esą stačiai nustebinti F. Timmermanso vertimu į lietuvių kalbą, o ypač vertėju V. Kazoku, kuris Australijoje pramoko flamiškai, jog galėtų tą "Kaimietiškąją psalmę" į flamų kalbą išversti. Kad "Nidos" knygos klubas jau 1957 m. išleido aną flamų rašytojos knygą, jie net nežinojo. Net Timmermanso muziejuje, kur surinkti visi rašytojo darbai bei vertimai į kitas kalbas, lietuviškojo vertimo nebuvo. Dabar ši spraga jau užkamšyta.

● Lietuviai religinio meno parodoje. Religinio meno paroda vyksta Chicagos Baptist Graduate Student Center galerijoje, Chicagos universitete. Tai jau devintoji tokia paroda. Tarpe 42-jų pakviestų dailininkų randame visą eilę Amerikoje ir už jos ribų žinomų vardų: Boshra Abo—Saif (egiptietis). Boris Anisfeld (Art Institute of Chicago profesorius), Vera Berdich, Cosmo Campoli, John Fabian (Art Institute), Gerald Hardy, Harold Haydon (Chicago Universiteto meno profesorius, Midway studijos direktorius ir Sun-Times laikraščio meno kritikas), Albert Henselman (Art Institute), Mish Kohn, Martyl, Rudolf Pen (Art Institute), Joachim Probs, Sadao Watanabe (japonas), Egon Weiner (Art Institute) šalia kitų. Toje parodoje jau šešti metai iš eilės dalyvauja ir du lietuviai dailininkai: **Bronė Jameikienė** ir **Adolfas Valeška.**

Paroda vyksta Baptist Graduate Student Center, 4901 Ellis Av., atdara 2-5 val. p.p. kasdien. Paroda baigiasi bal. 19 d.

● **Dail. Jono Kelečiaus darbų** paroda atidaroma Bostone balandžio 18 d. Tęsis iki balandžio 25 d. Paroda rūpinasi Kultūriniams subatvakariams rengti komisija. Dailininkas šioje parodoje išstatys 23 aliejaus ir akrilikos darbus, taipgi 12 spalvinių ir juoda — balta etiudų.

● **Prof. Viktorui Ruokiui** kovo mėn. minėjus 85-ją gimimo sukaktį, į ją atkreipė dėmesį lietuviai šiapus ir anapus geležinės uždangos. 1885 m. vasario 26 d. Duobariškės kaime, netoli Ignalinos, gimęs Viktoras Ruokis buvo vienas Dotnuvos žemės ūkio mokyklos, vėliau virtusios Žemės ūkio akademija, organizatorių. Ruokis buvo pirmuoju šios mokyklos vedėju, pirmuoju chemijos, geologijos bei dirvožemio mokslo dėstytoju. Viktoras Ruokis, trūkstant vadovėlių, jau 1920 m. buvo išleidęs "Neorganinę chemiją", vėliau "Analizinę chemiją" (1922), "Organinę chemiją" ir kt. Stambus Ruokio veikalas "Dirvožemio mokslas" išleistas du kartus (1930 ir 1959). Lietuvos mokslui turėjo daug reikšmės Ruokio veikalai: "Kristalografija, mineralogija ir petografija" ir "Kristalografija ir optinė uolų mineralogija".

Mokslininkas yra daug keliavęs — ne tik po Europą, europinę Sovietų Sąjungos dalį, bet ir po Afriką. V. Ruokis docento laipsnį gavo 1924 metais, profesoriaus — 1927 m.

Sovietinėje okupacijoje prof. V. Ruokis buvo Lietuvos Mokslų akademijos narių korespondentu ir ilgametis Lietuvos Žemės ūkio akademijos dirvožemio katedros vedėjas. (Elta).

Gera nuotaika po pasisekusio solistės Lilijos Šukytės recitalio Chicagoje. Iš kairės į dešinę: Lietuvių fondo valdybos pirm. dr. Ant. Razma, lietuvių kalbos Chicagos universitetan įvedimui daug pastangų ir iniciatyvos parodęs šio universiteto Slavistikos departamento vadovas prof. E. Stankiewicz ir Lietuvių fondo pirm. dr. G. Balukas. Nuotr. V. Noreikos

● **Vilniaus spauda plačiai rašė apie Indijoje viešėjusį poetą** Vaci Reimerį, neseniai apdovanotą indų D. Nehru vardo premija. Jis premiją gavo, šalia eilės kitų Sovietų Sovietų Sąjungos meno ar visuomenės veikėjų, kurie, oficialiai, "stiprinę Indijos ir Sovietų savitarpio supratimą". Tai 1968 m. premija, paskirta už eilėraščių ciklą apie Indiją.

Iš tikrųjų, Reimeris Indijoje lankėsi, kaip turistas, 1956 metais ir po to sukūrė eilėraščius apie Indiją. Dalis jų buvo išversta į rusų kalbą ir iš jos į hindi ir bengalų kalbas. Tuos eilėraščius išpopuliarino Lietuvoje viešėjęs indų kalbininkas Chatergi, ieškojęs bendrumo tarp sanskrito ir baltų kalbų. Po jo kelionės į Lietuvą, Indijoje pasirodė knyga "Baltai ir arijai". Reimeris pripažino, kad jo pirmos viešnagės Indijoje metu jis drauge su indais dainavęs indų, rusų ir... lietuvių dainas. (Elta)

● **Romanas scenoje.** J. Avižiaus romanas "Antplūdis" dar neišleistas,bet jau parodytas Vilniaus teatre. Pagal romano motyvus pastatyta pjesė "Sūkuryje". Kaip ir romane, parodyti hitlerinės okupacijos metai Lietuvoje. Svarb. vaidmenyse: M. Mironaitė, H. Kurauskas, A. Kernagis ir kt. (E.)

● **Vilniuje išleistas** Vilniaus kraštotyrininkų knyga apie Lietuvos šiaurės rytų kampą, prie Drūkšių ežero prigludusias Gaidės ir Rimšės apylinkes. Knyga turi 422 psl., yra įvairių specialistų straipsnių. Knyga mažai skiriasi, savo pobūdžiu, nuo anksčiau išleistų kraštotyros knygų-monografijų: "Zervynos", "Ignalinos kraštas" ir "Dieveniškės". (E.

● **Vilniaus filharmonija** surengė koncertų ciklą "Lietuvių kamerinė muzika." Penktasis koncertas skirtas J. Gruodžio kūrybai — nuo kompozitoriaus, dirigento bei pedagogo mirties dabar sukanka 22 metai. Gruodžio kūrinius skambino pianistė A. Juozapėnaitė, dainavo sol. L. Muraška. (E.)

PARDUODAMI
IŠ MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida
Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western tel. GR 6-4421

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai—pritaikintni paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginia 7-7258 - 59

MOVING
Perkrauste baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

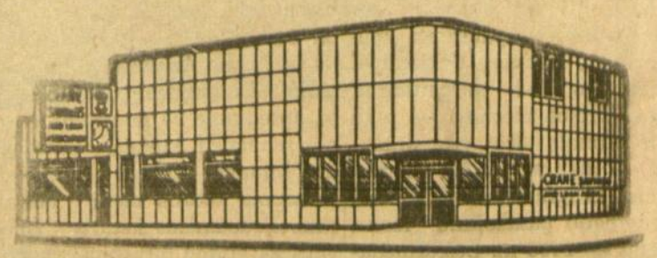

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5¼% Mokamas už Vienų Metų Certificatų sąskaitas Minimum $5,000.00

4¾% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
P. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

NAUJI LEIDINIAI

● **THE MARIAN.** April 1970. Tėvų marijonų leidžiamas mėnesinis iliustruotas religinės kultūros žurnalas. Metams 4 dol. Adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Vedamajame kun. A. Miciūnas, MIC, atgimstančios pavasario gamtos akivaizdoje primena reikalą daugiau rūpintis gyvenimu, kuris tęsis amžinai. Villanovos universiteto prof. dr. A. Butkys duoda studiją apie dabarties bažnyčias ir galimybes joms pasinaudoti šių laikų skelbimų priemone. Lojolos univ. prof. dr. A. Liaugminas atskleidžia reikšmingą ryšį tarp žmogaus sąžinės ir jo protinės sveikatos. Laikraštininkas W.C.Brown išryškina humoro reikšmę ideologinėse diskusijose. Žurnalistė L. Deni pasakoja apie šeimos gyvenimą Las Vegas mieste. Duodama ir naujų filmų apžvalga.

Chicagos liuteronų kunigas A. Vik rašo apie savo tėvų žemės — Norvegijos — religinį gyvenimą. Kanadietė rašytoja F. Wedge informuoja apie savanorių pasišventėlių religinę —kultūrinę talką Kanadoje. Pranciškonų broliukas Bedė rašo apie nuoširdumą. Dėl polijo ligos paralyžiuotas E. Murway pasakoja, kaip jis įstengė parašyti knygą. Pats žurnalo redaktorius kun. J. Prunskis duoda apžvalgą naujų knygų, jų tarpe ir lietuvių enciklopedijos anglų kalba. Žurnalas iliustruotas Murillo, Rouault, liet. liaudies meno reprodukcijomis bei Maželio, Grigaičio, Kezio ir kt. nuotraukomis.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

SPECIALI KAINA
$15.00
Pusmetinis sušukavimas $10
Pilnna kaina .....
MODERN IMPRESSION COIFFURES
THERESE RIZZONE, sav.
6655 S. Mozart — Tel. 776-7126
½ bloko į vak. nuo California ant 67-tos
Antr., treč. ir šešt. 9 iki 5:30
Ketv. ir penkt. 9 iki 9. Sekm. ir pirm. uždaryta.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

MOTINOS DIENOS ŠV. MIŠIŲ NOVENA

Malonus Geradari - Geradare,

Šiuo turime garbės Jus kviesti įsijungti į Maldų puokštę už MOTINAS — gyvas ar mirusias.

Kiekvienais metais, besiartinant Motinos dienai, "Draugo" vienuolyno namas ypatingu būdu meldžiasi už visas gyvas ir mirusias MOTINAS, MOČIUTES ir UOŠVES. Kiekvienas sūnus ir duktė gali suteikti savo motinai Motinos dienos proga dvasinę gėlių puokštę, įjungdamas savo motiną į šį bendrą maldų vainiką.

Pradedant gegužės 2 dieną, per visas aštuonias sekančias dienas Marijonų vienuolyne Chicagoje bus ŠV. MIŠIŲ NOVENA už MOTINAS, MOČIUTES ir UOŠVES, gyvas ar mirusias, kurių vardai bus mums prisiųsti. Ši dovana teiks stiprybės ir globos Jūsų motiną gyvenimo užsiėmimuose, o jei ji yra mirus, prisidės prie jos amžinos laimės.

Tikimės, kad savo Motinos neužmiršite, jos vardą prisiųsite ir pridėtą lapelį užpildę mums grąžinsite.

Jums dėkingi
Tėvai Marijonai
6336 S. Kilbourn Ave.
Chicago, Ill. 60629

MOTINOS DIENOS NOVENAI LAPELIS

Prisimindamas savo Motinos gerumą ir malonumą, nuoširdžiai prašau įjungti mano Motiną į šv. Mišių noveną, kuri prasidės gegužės 2 d. ir baigsis Motinos dieną, gegužės 10.

Mano motinos, pamotės vardas ..... ( ) mirusi ( ) gyva
Mano močiutės vardas ..... ( ) mirusi ( ) gyva
Mano uošvės vardas ..... ( ) mirus ( ) gyva
Mano vardas ir pavardė .....
Adresas .....
Miestas ..... Valstybė ..... Zip .....
Mano auka Novenai $.....

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

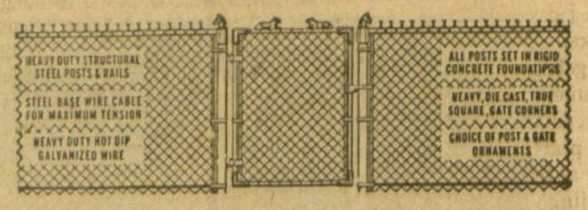

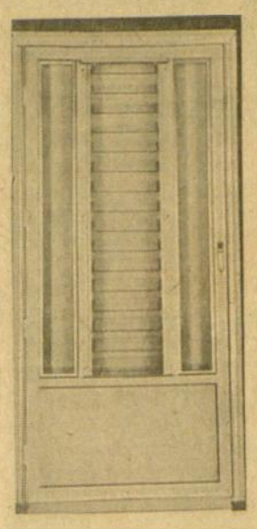

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.
TVOROS: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.
STOGELIAI
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus konstrukcijos.
Naujausi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.
FORMICA KABINETAI

KOSTAS BUTKUS
Telef. — PRospect 8-2781

FILMŲ NAUJIENOS

Karališkoji meilės drama

STASĖ SEMĖNIENĖ

Iš visų Anglijos monarchų, Henrikas VIII yra labiausiai žinomas ne tik dėl savo dramatiško atskilimo nuo Romos, bet taipgi ir dėl savo 6 žmonų. "*Anne of the Thousand Days*" pasakoja apie jo 2-ąją — Oną Boleyn, per kurią yra nušviečiamos ne tik Henriko asmens silpnybės, bet ir jo politinės problemos.

Šio spalvoto dviejų su puse valandų ilgumo istorinio filmo herojus Henrikas VIII, karštligiškai, bet nesėkmingai, siekdamas vyriško įpėdinio savo sostui, net dviem savo žmonom įsakė nukirsti galvas.

Filmas puikiai pastatytas ir pelnytai laimėjo visą 10 nominacijų.

Richard Burton yra tikras karališkasis Henrikas, kuris baubia:

—Aš esu Anglijos karalius. Kai aš meldžiuos, Dievas man atsako!

Žavi prancūzė - kanadietė Genevieve Bujold yra jaunutė Ona Boleyn, graži, pašaipiu liežuvėliu, tačiau aštriu protu ir stipriu charakteriu, sugebėjusi paklupdyti prieš save patį karalių, per 6 metus lakstantį paskui ją ir maldaujantį jos meilės. Tačiau tai kilmingai mergaitei buvo lemta pakankamai atsiimti iš rūstaus likimo. Ir tada ji sugebėjo tvirtai priimti, kas jai buvo skirta, pergyvendama tą sumišimą, išdraskiusį karalystę, per jos 1,000 dienų karaliavimą.

Šiame filme mes matome karalių, kaip valstybės simbolį, bet ir kaip tikrą vyrą, negailestingai žiaurų ir šiurkštų savo karalienei, kuri nepajėgė "pagerbti jo vyriškumo" (pagimdydama sveiką dukterį ir negyvą sūnų) ir beveik berniukiškai romantišką, besiperšantį elegantiškai mergaitei, kurioje jis viliasi atrasti sukauptus pažadus žavingos meilės ir vaisingumo, jo manymu, negalinčio jo apvilti.

Taigi čia sukasi privatūs asmenys su karališkomis privilegijomis, kurių asmeniškas gyvenimas ir patys intymiausi veiksmai nustato raidą net visai tautai.

Genevieve Bujold, beveik visai nežinoma filmų pasauliui, išplaukia čia į paviršių, kaip retai kuri "gerokai gyvenime mačiusi" aktorė tesugebėtų.

Ji yra asmenybė su kilmingom manierom, šaltai susivaldanti, nuostabiai prasmingu veidu ir ne paprastai apvaldoma laikysena, betgi pavojinga ir ryžtinga oponentui dramatiškoje kovoje.

Ji sugebėjo ir Richard Burton asmenyje iššaukti geriausias jo ypatybes. O tas savo ruožtu ne vienu atveju pasirodo tikru meistru svarbesniuos filmo momentuos.

Irene Papas — Kotrynos Aragonietės asmeny yra tyliai efektinga, kaip tragiškoji figūra, kuri užkūrė Anglų reformaciją. Ji kuria karališkos pirmenybės tragediją su didingu portretu liūdnosios karalienės, kuri vedė pražūtingą kovą. Tai nusiminusios, dar vis giliai mylinčios moters pa veikslas.

Anthony Quayle, kaip kardinolas Wolsey, yra vienas geriausių filme. Jis sukuria pilną charakterį ir stebinančiai dominuoja visas scenas.

John Colicijos — Kromvelio rolėje yra beveik taip pat geras, nors jo vaidmuo lieka daugiau filmo šešėly.

William Squire perdaug jau maža "cameo" Tomo More rolė.

Filme gausu karališkos prabangos, spalvingų rūbų, visa eilė gerai užlaikytų pilių žiūrovų akims paganyti ir patenkinti istorijos mėgėjų susidomėjimą.

Filmo gamintojas Hal Wallis čia pastatė ir vėl tokį istorinį filmą, kuris turėtų patenkinti milijonus, besidžiaugusių jo "Becketu". Gaila tik, kad galutinės ironijos, kurios buvo išryškintos aname filme, nerandamos šiame, pvz., Henriko VIII vedybos su Jane Seymour vos po 10 dienų nuo Onos Boleyn egzekucijos, o Kromvelio galvos nukirtimas keletą metų vėliau. Tačiau paskutinis vaizdas Onos Boleyn ir Henriko VIII dukters Elzbietos, dar mažos mergytės, krypuojančios Windsoro pilies fone, yra simboliškai prasmingas.

Filmas tik suaugusiems.

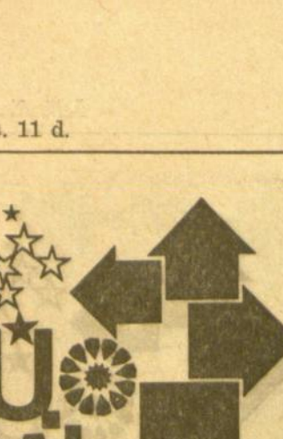

GENEVIEVE BUJOLD, "Anne of the Thousand Days."

Los Angeles "County Museum of Art"

Laiškai redakcijai

Malonus Redaktoriau,

1970 kovo 28 "Draugo" antrojoj dalyje naujų leidinių skyriuje yra apžvelgtas ir "ACEN NEWS" Nr. 144. Apžvalgininkas kandžiai priekaištauja "Focus on Lithuania" autoriui, kam tasai savo rašinyje mini tik Lietuvos vyresniuosius rašytojus, dailininkus, muzikus, mokslininkus, o nutyli jaunesniuosius, jau okupacijos metais arba išeivijoje pasireiškusius ar pasireiškiančius. Apžvalgininko teigimu tatai atsitiko todėl, kad "politikai manosi galį eiti ir kultūrinių ambasadorių pareigas."

Kadangi atsitiktinai man teko tas rašinys "ACEN NEWS" parūpinti, jaučiu pareigą "Draugo" skaitytojams kai ką toje apžvalgoje ir pačiame rašinyje patikslinti.

Rašinio planą ne pats jo autorius pasirinko, o "ACEN NEWS" radakcija pateikė visiems ACEN nariams: Albanijai, Bulgarijai, Čekoslovakijai, Estijai, Latvijai, Lenkijai, Lietuvai, Rumunijai ir Vengrijai. "Focus on Lithuania" yra paskutinis to ciklo rašinys. Rašinio skyrelio "National Heritage" tikslas — ne esamos kultūrinės padėties apžvalga, o parodymas, pirmiausia naujoms Afrikos ir Azijos valstybėms, kad sovietų okupuotos ar dominuojamos Centro ir Rytų Europos valstybės ir tautos yra su dideliu kultūriniu palikimu ir savo nepriklausomo gyvenimo metais yra pasiekę žymių kultūrinių laimėjimų. Jei "Draugo" apžvalgininkas būtų sugretinęs "Focus on Lithuania" su "Focus on Albania", "Focus on Bulgaria" etc., būtų pastebėjęs visų jų tam tikrą bendrumą, anot apžvalgininko, "pagrabinę ir nuotrupinę kultūrinę informaciją". "ACEN NEWS" redakcija, matyt, bus buvus kitos nuomonės. Kiekvienu atveju, rašinio autorius tuo atžvilgiu nieku dėtas ir apžvalgininko priekaištai jam faktiškai neatitinka adresato. Šia pačia proga norėčiau patikinti apžvalgininką, kad neturėjau ir neturiu nė menkiausios pretenzijos būti kokiu nors ambasadorium, juoba kultūros reikalų.

Antra vertus, turiu patikslinti, kad rašinio teiginys, esą Steig. Seimo rinkimuose dalyvavo 90 proc. rinkikų, nėra paties autoriaus. Steig. Seimo rinkimuose tedalyvavo 682,291 rinkikas, kas vargu ar siekia daugiau kaip 60 proc. rinkikų. Ne autoriaus teiginys taip pat, kad parlamentinė demokratija nepriklausomoj Lietuvoj išsilaikiusi tik ketverius metus. Ne autoriaus valia rašinyje ir A. Smetona atsirado pirmuoju tarp nepriklausomos Lietuvos politinių lyderių.

Su pagarba

V. Vaitiekūnas

1970.4.3.

Redakcijos pastaba. O vis dėlto, ir šį laišką perskaičius, redakcija pritaria ankstesnei naujų leidinių apžvalgininko nuomonei. Nes vien tik kultūrinio *palikimo* rodymas, užmirštant *kūrybinę dabartį*, būtų kone gyvosios tautos nurašymas pasaulio kultūrinėse lenktynėse. Pavyzdžiui, kiek daug viso pasaulio istorijos ir meno muziejuose regime Meksikoj prieš šimtmečius gyvenusios aztekų tautos kultūrinio palikimo. Pažiūrėti gražu. Bet pamąstyti liūdna: gyvosios aztekų tautos jau nebėra. Todėl reikėtų pirmoj eilėj ne krauti, bet kurti palikimą ir šią kūrybą, liudijančią mūsų gyvybę, rodyti pasauliui. O jeigu jau "ACEN NEWS" redakcija savo visų tautų bendradarbiams nustatė iš anksto tokios pagrabinės informacijos rėmus, tai atrodo tam ir būtų politika užsiimančių ir arčiau "ACEN NEWS" stovinčių galvos, kad jos įrodytų leidinio vairuotojams, jog šitaip negerai, kad reikia kitaip, kad mes dar nesam mirusieji aztekai, bet *gyvieji* lietuviai, latviai, estai, rumunai, vengrai ir kt.

Laiškai turistui, vykstančiam į Kaliforniją

(Atkelta iš 5 pusl.)

siuntė Belzebubas.

— Kokiam tikslui?

— Tikslas savaime aiškus: aš vaikščiodamas čia laukiu, kada nusikapanos Santa Monica žulikas, apgavęs tave.

— Ką tu su juo darysi?

— Gabensiu į pragarą ir patalpinsiu aštuntajame rate.

— Kodėl aštuntajame?

— Ten Belzebubo valia talpinami visi apgavikai.

Susapnavęs tokį sapną, staiga pabundu ir apsidairau, ar nepamatysiu Santa Monica žuliko, bet veltui. Matyt, jis bijo artintis prie vandens, kad nenuskęstų ir tuojau pat nepatektų į Belzebubo pasiuntinio nagus.

Nežiūrint kokį sapną jūs būsite susapnavęs, dar kartą išsipraus kite bangose, o paskui nesubėdamas sugrįžkite atgal į Los Angeles miestą ir jau kitą dieną vykite apžiūrėti vadinamo China Town, ant kurio vartų išrašytas kiniečių poeto Li Po eilėraščio posmas:

Žydinčiame savo sode sėdžiu
su vyno ąsočiu
Ir geriu vienui vienas — o
tai nekoks malonumas
Aš pakeliu tostą mėnuliui ir
kągi išvystu?
Ne vieną, bet tris: mėnulį,
save ir savo šešėlį.

Perskaitęs šį posmą, jau galite įžengti ir į patį miestą, kuris atsiskleis prieš jūsų akis kaip dar niekad neregėtas egzotiškas pasaulis.

Jūsų J. Tininis

Cosmos Parcels Express Corporation
Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gerai pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klijentūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.
TŪKSTANČIAI KLIJENTŲ PATENKINTI.
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.
GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
affiliated with PODAROGIFTS, INC.

priima užsakymus DOVANŲ PAŽYMĖJIMAMS, AUTOMOBILIAMS — ZAPOROZEC ZAZ 966 — ribotame skaičiuje —, šaldytuvams televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape recorders) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminėms ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykit mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
45 West 45th St., New York, N. Y. 10036
Tel. — 212 - 245-7905

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue	Tel.: AL 4-5456
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street	CH 3-2583
BROOKLYN, N. Y. 11207, 2947 Fulton St.	647-6576
BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue	EV 4-4952
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
BOSTON, Mass. 02127, 331 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1738
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue	365-5255
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue	246-9738
LAKEWOOD, N. J. 08701, 288 Main Street	FO 3--8569
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue	LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue	373-8783
PASSAIC, N. J., 176 Market Street	GR 2-6387
PATERSON, N. J., 99 Main Street	274-6400
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street	PO 3-4818
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street	FI 6-1571
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street	PL 6-6766
WORCESTER, Mass. 01610, 169 Milbury Street	SW 8-2868
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	RI 3-0440
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue	374-6446

PETKUS
— TEVAS IR SŪNUS —
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
Savininko
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių
Didžiausias Paminklų Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335

EUDEIKIS
Laidotuvių Direktoriai
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

HIGH RATES
Paid Quarterly
5% PASSBOOKS
5½% $1,000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN
6% $5,000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5¾% $1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE
INSURED
Savings Insured to $20,000
Highest reserves
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

FRANK ZAPOLIS
10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
3208½ West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

A. VILIMAS
MOVING
Apdraustas perkraustymas
— Įvairių atstumų —
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIrginia 7-6672

PETRAS BIELIONA
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILIPS
3307 So. Lituanica Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-191

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMĖNIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925—5988

Žvilgsnis į vienuolijos ir šių dienų esmę

Spaudoje pastebime straipsnių, apie vienos ar kitos vienuolijos įsikūrimą, darbus ir istorinį savitą vystymąsi. Ir tai gerai. Jei visuomenei naudinga susipažinti su atskirų organizacijų kilme ir veikla, tai juo labiau su vienuolijom, kurios yra pastovesnės ir tvirčiau organizuotas vienetas, dirbąs visuomenės naudai. Tačiau mažai užsimenam apie vienuolinio gyvenimo vidinę esmę, visos veiklos branduolį ir variklį. Šia proga norėčiau pasidalinti mintimis apie Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų kongregaciją.

Kodėl vieni pašaukti, o kiti, ne?

Vienuolijos pirminis tikslas yra Dievo garbė pačioje vienuolijoje ir už jos ribų apaštalavimo darbuose. To tikslo siekdama, kongregacija rūpinasi padėti savo nariams vis giliau ir intymiau jungtis su Viešpačiu, atrasti vis nuoširdesnį ir asmeniui savitą ryšį su Juo. Šitas artumas su Viešpačiu, kaip šakelės su vynmedžiu, yra kiekvieno pakrikštytojo pareiga ir privilegija. Tačiau yra sielų, pašauktų artėti į Jį specialiu būdu — trijų įžadų vienuolinio gyvenimo keliu. Kodėl vieni yra pašaukti, o kiti ne? Į tą klausimą nebandysiu atsakyti. Čia atsakymą gali duoti tik pats Viešpats, kuris pasakė: "Ne jūs mane išsirinkote, bet aš jus išsirinkau." Ir po šių aiškių žodžių, kad Jis pats išsirinko — šaukia, nedavė paaiškinimo, kodėl šaukia tą, o ne aną.

"Mes neieškojome Jo, mes buvome ieškomi. Taip, kaip ne avis ieškojo ganytojo ir ne drachma moters", sako A. Maceina knygoje DIEVO AVINĖLIS. Pašauktojo ar pašauktosios pareiga paklusti Kristaus balsui, juo sekti. Pašaukimas yra privilegija, sudaranti sąlygas, įgalinanti ieškoti Kristaus, Jį atrasti, įaugti visu savo gyvenimu į pačią Vynmedžio šerdį. Atrast Jį,kaip brangų perlą, ir tada dalintis su kitais. Dalintis galima tik tuo, ką pats turi. Atrasti Kristų, Jį įsisavinti, Jo Evangeliją išmąstyti, kasdien tarsi sėstis su Juo prie vieno stalo, pajusti Jo susinaikinimą iš meilės, A. Maceinos žodžiais tariant: "Žmogus tarsi sudreba giliausiose gelmėse ir šūkteli savo nerime: "Aš nebučiuosiu Judo pabučiavimu, bet šauksiuos Tavęs, kaip piktadaris šaukėsi Tėvo dešinėje". Tai pati giliausia krikščionės su Kristumi išraiška. Tai pati giliausia vienuolinio gyvenimo esmė.

Daryti gera broliams

Dalintis Kristumi, tai dalintis pačiu didžiuoju turtu, o Juo dalintis nėra kito kelio, kaip daryti gera kitiems. Daryti gera broliams yra įvairių formų bei progų. Mūsų vienuolijos atveju tam tarnauja ir Matulaičio namai, ir vienuolijos pastogėn atvykęs svetys. Bendrabutis ir nuoširdus laiškelis bendrabutietės tėveliam. Stovyklos, organizacijos ir nemiegotos naktys, varginą posėdžiai, beplanuojant, kaip geriau tarnauti broliams. Spausdintas žodis, prakalbintas vienišasis, pamokytas vaikutis, kaip valgant laikyti šaukštą ir šakutę, o šiuo atveju ir šis straipsnis, duodantis progą dalintis žodžiu. Kristumi minėtais darbais ne tik dalinamasi, bet Jis ir naujai atrandamas. Praėjusios kartos neišsėmė viso Jo šviežumo ir neatrado Jo visam pilnume, kad mums ar ateinančioms kartoms nebūtų ko naujo ieškoti ir atrasti.

Ko reikia mūsų kovojančiai tautai?

Yra dar viena sėkminga priemonė atrasti Kristų ir Juo dalintis — tai malda.Įžvalgumas maldoje gali atsiskleisti iki to, kad tikėjimas Juo lyg pakeičiamas žinojimu. Kaip apaštalų darbuose vienoj vietoj yra sakoma: "Mes žinom, kad Kristus mirė ir prisikėlė". Vienuolės iškeltos rankos maldai ir prigimtis, palenkta saikingai atgailai, nuoširdžiai ir rūpestingai atliekant pareigas, gali nešti nelauktų rezultatų kovoje prieš visuomenines negeroves. Vieną kartą izraelitams kovojant su priešu, Mozė meldėsi į dangų iškeltomis rankomis. Kai tik Mozė nuvargęs nuleisdavo rankas, izraelitai atsirasdavo pavojuje. Kad nuvargęs Mozė nenuleistų rankų ir nenutrauktų maldos, du izraelitai prilaikė pakeltas rankas. Tokių maldai iškeltų rankų labai reikalinga ir mūsų kovojanti tauta ir visas šiandieninis pasaulis. Vienuolynuose tų ištiestų rankų yra , bet reikia papildyti jų tęstinumą naujais pašaukimais. O tai realizuoti lengviau nei bet kada, kai daugelio vienuolijų, o kartu ir mūsų durys, yra atvertos vyresnio amžiaus asmenims, kurios jaunystės audrose nepajėgė apsispręsti ir šauksmui atsakyti. Dabar yra laikas — malonės metas tam pašaukimui realizuoti.

Ko laukiama iš mūsų?

Dažnai pagalvoju, kad pašaukimas vienuoliniam gyvenimui tai pašaukimas į didžią meno sritį — Dievo ieškojimą ir Jo atradimą. Šitoje kelionėje Jis sielą maitina kasdien nauju maistu ir džiugina naujai ir kartais nelauktai atrastom vertybėm. Šis ieškojimas ir atradimas yra labai reikšmingas ieškančiajam asmeniui, bet nemažiau naudingas ir visuomenei, iš kurios jis atėjęs ir kurion įaugęs savo kilme, reikšmingas tautai ir žmonijai, kartais net pasukdamas jos istoriją kita linkme. Tik reikia, kad pašauktasis ar pašauktoji, kai Kristus prašo Jį įsileisti į savo gyvenimo buitį, priimtų ir jau Jo nebeištremtų. Pavestų save neatšaukiamai, visu savo laisvės pilnumu. Jei mes pavedame save Jo tarnybai ir vėl bandome atsiimti, tada Kristaus plano realizavimas gali sustoti pusiaukelyje. Be mūsų kojų ir rankų Jis negalės atlikti savo uždavinio pasaulio atpirkimo darbe, nes šio darbo tęstinumas patikėtas mums. Rytoj iš mūsų gal paims kiti, bet nebėkime patys, palikę tuščias vietas ir nuvylę Kristų bei Jo brolius, laukiančius Jo mūsų asmenyje.

Šias mintis norėčiau baigti savitos maldos žodžiaiaš ir prašyčiau skaitytojus širdimi jungtis kartu.

Jungtinė malda

Kristau, mūsų Broli, mes norim atsinaujinti ir visa atnaujinti Tavyje. Tu pasakei: "Ugnies atėjau siųsti į žemę, ir ko gi norėčiau, jei ne to, kad ji degtų". Kristau, Tu esi ugnis — deganti, šildanti, gaivinanti. Mūsų širdys — laužavietės, kur Tu gali įžiebti savąją kibirkštį, kad ji išaugtų į liepsną, kuri jaukiai šildytų kiekvieną, kurį sutiksime, kuri rusentų mūsų šeimų židiniuose, mūsų tautoje, Bažnyčioje. Kristau, Tu esi saulė — mes rytas, pro kurį Tu gali sušvisti pasauliui ir mūsų draugams...

Mes pavedam Tau savo lūpas, kad Tu galėtum prabilti universitetuose, aikštėse, šeimose, jaunimo pobūviuose. Leisk mums būti Tavo kojomis, kad Tu galėtum vaikščioti mūsų gatvėse, šokių salėse, įstaigose, nes Tu iš ten dažnai išvaromas, o be Tavęs vysta dvasiniai žiedai, gęsta džiaugsmas.

Kristau, Tu pasakei: "Kur du ar trys mano vardu, ten ir aš esu". Mes tikim ir žinom, kad Tu esi su mumis, nes mes telkėmės kartu ieškoti Tavo tiesos, Tavo šviesos ir stiprybės. Pasilik su mumis, nes diena jau baigiasi ir artinasi naktis. Būk su mumis, kad ši diena mums nušvistų nauja šviesa, kad ši naktis mums būtų poilsis nuo vidinių įtampų, kurios mus paliečia darbovietėse, šeimose, per spaudą, televiziją ir filmus. Būk su mumis, kad kiekvienas iš mūsų prasiskleistų nauju žiedu, nauja jėga, nauju žmogumi, keičiančiu save ir pasaulį Tavyje ir per Tave.

Sesuo Marija Palmira

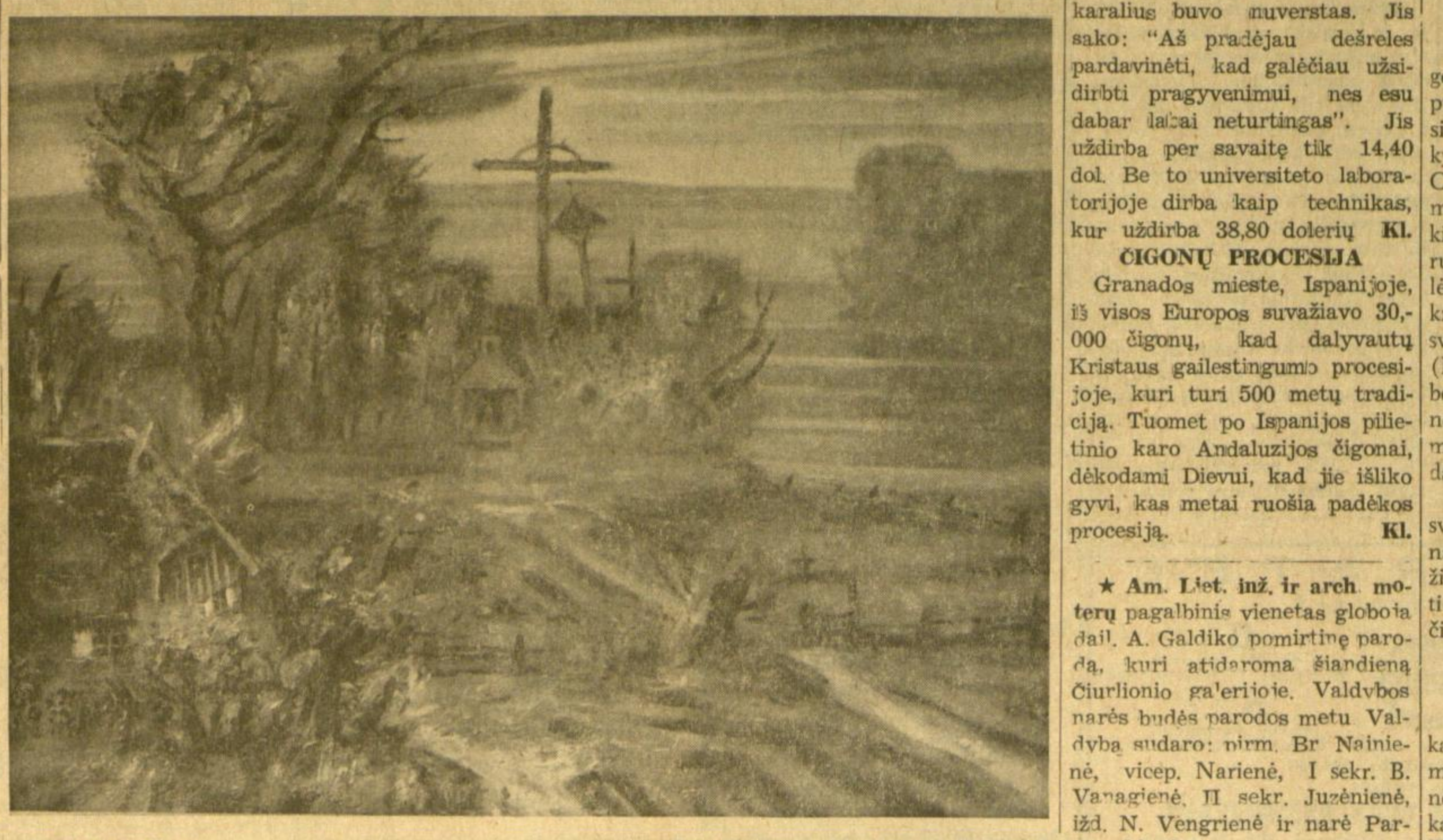

Adomas Galdikas Žemaičių kapinaitės (Nuotr. V. Maželio)

Meniškos vėliavos Balzeko muziejuje

Meniškųjų vėliavų paroda visą balandžio mėnesį vyksta Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje Chicagoje. Jų kūrėja — lietuvių kilmės dailininkė Karen Eisinaitė-Pellaton. Dailininkės tėvas yra Šv. Kryžiaus ligoninės gydytojas dr. V. Eisinas, o jos vyras R. A. Pellaton yra architektas.

Dailininkė meną studijavo Chicagos Dailės institute ir Illinois Projektavimo (Design) institute. Bakalaureato laipsnį mene gavo Šv. Marijos kolegijoje Notre Dame, Ind., o magistro laipsnį Rhode Island Projektavimo mokykloje. Tapusi šv. Tėvo savanore kultūrinei tarnybai atsilikusiuose kraštuose, ji metams buvo išvykusi į Braziliją, kur Šv. Kryžiaus seserims padėjo atidaryti Meno skyrių jų mokykloje. Dabar ji daugiausia dirba komercinio meno srityje, bet yra pamėgusi kūrimą meniškųjų vėliavų. Praeitais metais ji sukūrė vėliavą, tema Paskutinis Teismas ir laimėjo pirmą premiją JAV liturginio meno konkurse, kurį organizavo Liturginių savaičių konferencija Washingtone, D.C.

Dail. K. Eisenaitė - Pellaton

Keturios geriausios meniškosios vėliavos, jų tarpe ir mūsų dailininkės, buvo 1969 m. rugp. 25-28 d. išstatytos parodoj liturginės konferencijos metu Milwaukėje, Wis. Mūsų dailininkė šią vėliavą sukūrė Šv. Tomo bažnyčiai, Cornwall-on-the-Hudson, N.Y. kur naują bažnyčią ir kleboniją buvo suprojektavęs jos vyras. Vėliava turėjo puošti sieną už altoriaus, tačiau prieš pat bažnyčios šventinimą vandalai ją sudegino. Šis kūrinys buvo 20 pėdų ilgio ir 16 pėdų aukščio.

Šioje vėliavoje buvo dvi temos: Pirmoji — Paskutinis teismas, į kurį prisikėlę tos apylinkės ir viso pasaulio žmonės. Šv. Mykolas laiko teisingumo kardą ir svarstykles. Iš kitų religinių temų dar atvaizduota Marija ir šv. Juozapas. Vaivorykštės supamas pasaulis — žemiau Kristaus figūros. Vyksmas Hudson upės slėny, kur Cornwallio miestas. Matosi erdvių laivas, lėktuvas, moderni architektūra. Antroji tema — nukankinimas šv. Tomo Becketo ir jo sielos kilimas į dangų. Daug tradicinių ir pačios dailininkės sukurtų religinių simbolių. Paveikslui sukurti buvo panaudota audinio medžiaga.

Ta pačia technika sukurtų 13 darbų yra dabar išstatyta Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje Chicagoje (4012 Archer Ave.). Kūriniai spalvingi, atlikti medžiagų iškarpymu ir užsiuvimu bei išsiuvinėjimu. Temos — Madona ir Kūdikis, Undinė ir Neptūnas, Vestuvės, Motina ir vaikas, Velnias, Kaubojus, Politikas, Miręs karys ir kt.

Menininkė parodo stiprią fantaziją, drąsumą kūryboje, išradingumą temų interpretavime ir įvykdyme. Daugeliui tai bus nauja meno rūšis, su kuria dabar yra gera proga susipažinti. Šiuo metu dailininkė gyvena 28 Ellis Place, Ossining, N.Y. Ji nemažai dirba ir knygas iliustruodama.

Pažymėtina, kad jos sukurtosios meniškosios vėliavos buvo 1964-1965 m. išstatytos ir Vatikano paviljone, Pasaulinėje meno parodoje New Yorke. J. Pr.

—o—

PRINCAS PARDAVINĖJA DEŠRELES

Irako sosto įpėdinis Chazi Faisal dabar viename Londono kine pardavinėja karštas dešreles. Šis princas prarado visus savo turtus ir kaip pabėgėlis atsidūrė Anglijoje, kai Irako karalius buvo nuverstas. Jis sako: "Aš pradėjau dešreles pardavinėti, kad galėčiau užsidirbti pragyvenimui, nes esu dabar labai neturtingas". Jis uždirba per savaitę tik 14,40 dol. Be to universiteto laboratorijoje dirba kaip technikas, kur uždirba 38,80 dolerių Kl.

ČIGONŲ PROCESIJA

Granados mieste, Ispanijoje, iš visos Europos suvažiavo 30,-000 čigonų, kad dalyvautų Kristaus gailestingumo procesijoje, kuri turi 500 metų tradiciją. Tuomet po Ispanijos pilietinio karo Andaluzijos čigonai, dėkodami Dievui, kad jie išliko gyvi, kas metai ruošia padėkos procesiją. Kl.

★ **Am. Liet. inž. ir arch. moterų** pagalbinis vienetas globoja dail. A. Galdiko pomirtinę parodą, kuri atidaroma šiandieną Čiurlionio galerijoje. Valdybos narės budės parodos metu. Valdyba sudaro: pirm. Br. Nainienė, vicep. Narienė, I sekr. B. Vanagienė, II sekr. Juzėnienė, ižd. N. Vengrienė ir narė Pargauskienė.

Karen Eisenaitė - Pellaton Miręs karys

Iš parodos Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, Chicagoj

Priešpiečiai vaikams

STEFANIJA STASIENĖ

Mokyklinio amžiaus vaiko diena paprastai prasideda skubėjimu į mokyklą. Jo mintys iš pat ryto skrieja nerūpestingais gyvenimo keliais ir jis dažnai išbėga neatsigėręs per duris, kad neatsiliktų nuo gatvėje belaukiančių draugų. A ba, pa'čan'ęs vieną-kitą duonos kąsnį, vos spėja pasakyti "sudiev" ir pranyksta. Tai dažnas vaizdas ir ne viena mamytė tokiu elgesiu sielojasi ir ieško būdų, kaip šią problemą išspręsti.

Augančio vaiko mityba

Ir tai ne be pagrindo sielojamasi, juk augančio vaiko mityba turi pirmaeilės reikšmės jo sveikatingumui ir apskritai visam jo fiziniam bei dvasiniam išsivystymui. Klaidingos mitybos padarytą žalą jaunystėje yra daug sunkiau atitaisyti, negu padarytą suaugusių amžiuje. To'dėl neužtenka, kad vaikas tik prisivalgytų, bet reikia atkreipti tinkamą dėmesį, kad jo organizmui būtų pateiktas maistas su tinkamu maistingų medžiagų santykiu, tinkamai paruoštas ir tinkamoj aplinkoj.

Šiandien turtinguose kraštuose, kaip Amerikoj, kiekybiniu atžvilgiu maisto problema yra neblogai išspręsta, tačiau kokybiniu atžvilgiu ji yra toli nuo sveiko maitinimosi. Supramonintas ir sukomercintas maistas turi vis didesnę tendenciją blogėti.

Nuodai organizmui

Tačiau yra pakankamai dar ir gero bei sveiko maisto, jei tik truputį daugiau dėmesio ir noro skirsime šiai sričiai. Čia ir mūsų mokyklų motinų klubai (Mothers' Clubs), kurie ruošia priešpiečius mokyklose, turėtų stengtis netenkinti vien mokinių skonio ir neruošti tokių priešpiečių vien tik lėšų telkimui mokykloms, bet atkreipti daugiau dėmesio į maisto sveikatingumą. Pigios dešrelės (Hot dogs) ir spalvoti gėrimai, bei saldžios bulkutės (Cup cakes) nėra maistas augančiam ir besimokančiam jaunimui. Tai nuodai organizmui.

Kodėl nepratinti jaunimą prie sveiko, gardaus, lengvai virškinamo maisto, kuris suteikia gražią veido spalvą ir nuteikia jį būti linksmu bei sveikai protaujančiu.

Vitaminų ir proteinų nauda

Vaisių šiame krašte yra pakankamai ir įvairiausių. Tai tinkama duotis prieš kiekvieną valgį, nes jie sužadina skilvio sultis sekančio maisto geram virškinimui. Toliau patiekime maistą, turtingą proteinais, vitaminais bei mineralais. Tam ypač tinka pieno produktai, žuvys, kiaušiniai, liesa mėsa, soja bei riešutai. Ypač pieno produktai turi daug naudingų medžiagų. Vienam litre pieno yra 30 gramų proteino, įvairių vitaminų ir mineralų(kalcijaus). Be to rūpi ruginė duona yra turtinga angliavandeniais, vitaminu B; daržovės, salotos taipgi yra turtingi vitaminais ir mineralais.

Tad kodėl visų šių gėrybių nepatiekti mūsų moksleiviams pusryčiams ar priešpiečiams. Juk, pradedant dieną, jų organizmai reikalauja kuo daugiausia "kuro". O jų smegenų celės bei nervai priešpietinėm valandom daugiausia įsitempia. Sveiki bei maistingi pusryčiai ar priešpiečiai sudaro gerą pagrindą visai dienai.

Ketvertas pavyzdžių

Čia tik keletas sugestijų. Kiekviena šeimininkė gali priešpiečių davinį įvairiai kombinuoti.

1. Apelsinų ar kita kuri vaisių sunka.

Ant duonos reikelės uždėti geltono (American) sūrio,o ant viršaus dar ananaso griežinėlį ir pakepti orkaitėje. Kepti iki sūris aptirps. Tinka smulkiai supiaustyti žali ar raudoni kopūstai, truputį įtarkuoti žalių morkų. Druskos, cukraus ir citrinos rūkšties pagal skonį.

Puodelis pieno.

Žuvies patiekalas

2. Obuolių sultys.

Juodos duonos riekelę aptepti "tuna" žuvimi. Išėmus iš skardinės žuvį, reikia nupilti alyvą, šiek tiek susmulkinti, pridėti smulkiai piaustytų salierų kotų ir truputį majonezo. Vienai "tuna" žuvies dėželei reikia pusę puoduko kapotų salierų ir vieno valg. šaukšto majonezo. Išmaišyti. Padengti geltonu (American) sūriu. Orkaitėje kepti iki sūris aptirps.

3. "Afroditės" salotos

1 smulkiai kapotas obuolys, pusė puoduko smulkiai supiaustytų salierų kotų ir ketvirtis puoduko jogurto. Truputį druskos. Išmaišyti. Obuolį kapoti prieš pat patiekiant, nes kitaip jis pajuoduos.

Puodelis pieno.

4. pusė greipfruto, pasaldyto medumi.

Keptos veršienos, pamidorų, ir juodos duonos sumuštinis.

Puodelis pieno.

— Jeigu moteris taip dažnai melstųsi, kaip dažnai rėdosi — visos nueitų į dangų.